Книжная ... Инв. ...

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

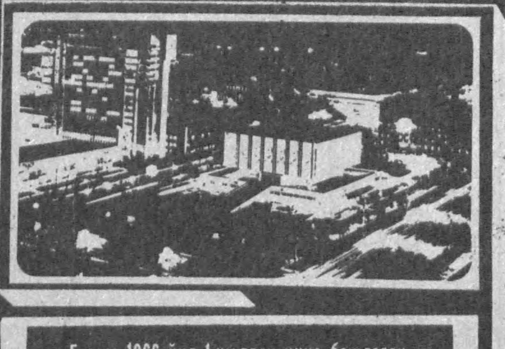

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 130 (8. 328) ◆ 1993 йил 22 июль, пайшанба ◆ Нархи 10 сўм.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КИЧИК ВА УРТА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА КУМАКЛАШУВЧИ ЖАМҒАРМАНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТУҒРИСИДА

Бозор муносабатларини ривожлантиришни, бозорга хизмат кўрсатувчи тармоқларни такомиллаштиришни, кичик ва ўрта тадбиркорликка таъсирчан моддий ва молиявий ёрдам беришни кучайтириш мақсадида, шунингдек республика тадбиркорларининг кўпгина мурожаатларини ҳисобга олиб:

1. Ўзбекистон Республикасида кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашувчи жамғармани таъсис этиш тўғрисидаги «Ипак йўли» ва «Агрохизмат» акционерлик жамиятлари, Ўзбекистон Республикаси «Тадбиркор» акционерлик-тижорат банки, «Рустамбанк» универсал тижорат банки, «Юнитекс интернейшнл» ва бошқа қўшма корхоналарнинг таклифлари маъқуллансин.

2. Қуйидагилар таъсис этилган жамғарманинг асосий йўналишлари ва вазифалари эканлиги инобатга олинсин:

кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, бозорга хизмат кўрсатувчи тармоқларни шакллантириш йўли билан бозор муносабатларини босқичма-босқич ривожлантириш соҳасида давлат сиёсатини ўтказишга кўмаклашиш;

маҳсулот ва хизматлар бозорини ўрганиш, жамғарманинг молиявий маблағларини биринчи навбатда тақчил халқ истеъмоли моллари ва жиҳозлари ишлаб чиқарувчи тадбиркорлик тузилмаларига, шунингдек янги иш жойларини вужудга келтиришга, четдан келтириладиган маҳсулот ўрнини қоплаш ва экспортни кенгайтириш тадбирларини амалга оширишга, ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва республиканинг бозорларини моллар билан тўлдиришга ажратиш;

кичик ва ўрта тадбиркорлик тузилмаларининг инновация фаолиятини қўллаб-қувватлаш, рақобатбардошли тайёр маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни рағбатлантириш, муайян лойиҳаларни амалга ошириш учун республикамиз ва чет эл сармояларини жалб этиш;

тадбиркорлик тузилмаларининг жамғармадан ажратилган маблағлардан самарали фойдаланиш устидан назорат қилиш механизмини ишлаб чиқиш.

3. Кичик ва ўрта тадбиркорликни вужудга келтиришда давлат йўли билан моддий ва молиявий ёрдам бериш учун жамғармани ташкил этишга Вазирлар Маҳкамаси заҳирасидан 500 миллион сўм ажратилсин.

4. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддат ичида таъсисчиларнинг жамғарма фаолиятини ташкил этиш ва унинг ишини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш ҳақидаги таклифларини кўриб чиқсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил 21 июль.

1 СЕНТЯБРЬ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МУСТАҚИЛЛИК КУНИ

БИР ОЛАМ ҚУВОНЧ

ҲА, куни кеча Бектемир туманидаги бирлашган «Бахт» ва «Роҳат» оромгоҳлари ҳар қачонгидан ҳам кўра ўзгача тус олди. Карнай-сурнай садолари оламни тутиб кишига хуш кайфият бағишлайди. Ям-яшил боғдаги салқин жой байрамона безатилган, олималар, шоирлар ва зиёлиларнинг давра суҳбати учун жуда қулай ва озода.

Истиқлолимизнинг икки йиллик тўйи ва «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилганлигига бағишланган йиғинни Ўзбекистон халқ артисти Ёқуб Аҳмедов очгач, Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов, Бектемир тумани ҳокими Шукрулло Ҳикматов, шаҳар хотин-қизлар комитетининг раиси Муборак Юнусхўжаевалар мустақиллик, унинг бебаҳо неъматлари хусусида тўлқинланиб гапирдилар.

Йиғилганлар, шунингдек шоир Усмон Носирнинг синглиси Роҳатой ая ва унинг жияни шоира Нодира Рашидоваларнинг Усмон Носир ҳақида хотиралари ва шеърлари, буюк ўзбек фарзандлари Чўлпон, Фитрат ва Қодирийлар ҳақида олима Дилбар Рашидова ҳамда «Ёш авлодни тарбиялашда истиқлолнинг ўрни» мавзусида муаллима Дилором Жавҳароваларнинг маърузаларини ҳам тинглашди.

Шоира Нилуфар ва Гулчеҳра Жўраеваларнинг мустақиллигимизни мадҳ этувчи шеърлари ҳам барчага манзур бўлди.

Айниқса, Муқимий театри артистлари ижросидаги дилрабо куй ва қўшиқлар, Дилором Сафоева, Марям Тангрибердиева, Бектемир тумани маданият уйи қошидаги «Сафо» дастаси ва актёрлар уйи директори Насиба Усмоноваларнинг ялла, лапар ва шўх қўшиқларига кекса-ю ёш рақсга тушишди.

Бу ерда юзларидан нур ёғилиб турган Мамлакат ая ва у билан бирга ўтирган, кўплаб фарзандларни муносиб тарбиялаган Ҳадя, Дилором, Муборак опаларни суҳбатга тортдик.

— Бугунги тадбирдан жудаям хурсандмиз. Фахрийлик гаштини сураётган бўлсак-да бирмунча ёшаргандай ҳис қилдик ўзимизни. Энг муҳими, юртимиз тинч. Албатта, юртимизнинг келажаги яна ҳам гўзал бўлади. Фарзандларимиз ҳормай-толмай меҳнат қилишяпти. Бундан ортиқ бахт борми?! — дейишди онахонлар.

Дарҳақиқат, тинч, осуда ҳаёт кечириш, невараларнинг яйраб «аяжон» деган сўзларини эшитишдан ортиқ бахт бўлмаса керак.

Бу ерда она ва бола қиёфаси туширилган катта суратдаги «Болангизни она сутидан бебаҳра қилманг» деган сўзларни ўқиб, Президентимизнинг «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этгани айни муддао бўлгани, фақат соғлом авлодгина Ўзбекистон келажагининг улуғворлигини бутун дунёга кўз-кўз қилиши ёдимиздан ўтди.

Мустақиллигимизнинг икки йиллик тўйи олдидан ва «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилганига бағишланган давра суҳбатини туман ҳокими муовини Хайринисо Мирзажонова якунлади.

Эргаш ТЕМУРОВ.

• Суратли ахборот

БУЮК СОҲИБҚИРОН СИЙМОСИ

ХАБАРИНГИЗ бўлса керак, пойтахтимиздаги «Октябрь инқилоби», кейинчалик «Марказий хиёбон» номи билан юритилган масканда бугунги кунда катта ўзгаришлар юз бермоқда. Майдон ўртасида жаҳон аҳамиятига эга бўлган афсонавий қаҳрамон, зафарли юришлар ғолиби, Шарқнинг буюк саркардаси, давлат арбоби Амир Темурнинг суюкли оти устида турган ҳолати акс эттирилмоқда. Шубҳа йўқки, қад ростлаётган бу ҳайкал Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига ажойиб совға бўлиб, юртдошларимизнинг кўплаб олқишларига, муҳаббатларига сазовор бўлади.

Бу йирик асарни яратишда Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъат арбоби, ҳайкалтарош Илҳом Жабборов, моҳир меъморлар Ботир Усмонов ҳамда Феруз Ашрафийлар алоҳида жонбозлик кўрсатишмоқда.

Ҳар куни тонгданоқ то шомга қадар «Тошметроқурилиш» бошқармасининг 1-махсус қурилиш-монтаж тресті қурувчилари ўз зиммаларига юклатилган вазифани аъло даражада бажармоқдалар. Айниқса бу ерда меҳнат қилаётган 4-даражали электрпайвандчи Владимир Подзюбанчук ўзига хос ташаббус кўрсатмоқда. Буни эътиборингизга ҳавола этилаётган суратлар ҳам тасдиқлаб турибди.

Собир ЛАТИПОВ.

Муаллиф суратлари.

ЁШ ИЖОДКОРЛАРГА АТАЛГАН

ЯҚИНДА «Сергели—5» даҳасида шаҳримизнинг ёш ижодкор ходимларига аталган турар жой биноси фойдаланишга топширилди. Тўққиз қаватли мазкур уйда қурилиш ишларини Тошкент давлат-ҳиссадорлик қурилиш корпорациясига қарашли 1-уйсозлик комбинати бунёдкорлари амалга оширишди. Пардозлаш ишларини ҳам мазкур комбинат қурувчилари ниҳоясига етказишди.

Умумий сатҳи 1388 квадрат метрни ташкил этган бу уйни қуришга шаҳар капитал қурилиш бош бошқармаси буюртма берган эди. Айни пайтда бош бошқарма мутахассислари корпорация бинокорлари қурган мазкур уйнинг сифатидан мамнун. Чунки қурувчилар бинони ҳеч бир нуқсонсиз фойдаланишга топширишга ҳаракат қилишди.

Ҳозирги кунда уйда 18 та ёш ижодкорлар оилалари уй тўйларини ўтказишмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ.

БИРЛАШМА ТАШАББУСИ

ЎЗБЕКИСТОН тиббиёт техника ишлаб чиқариш-савдо бирлашмаси аҳолининг дори-дармонларга бўлган эҳтиёжини қондириш йўлида қатор ибратли ишларни амалга оширмоқда. Унинг ташаббуси ва иштироки билан дори-дармонлар билан савдо қилувчи янги дўконлар ҳам очила бошланди.

Пойтахтимизнинг Абдулла Тўқай кўчасида яна бир дорихона ишга тушиш арафасида турибди. Ноёб дори-дармонлар билан савдо қилувчи бу даргоҳ замонавий жиҳоз ва ускуналар асосида жиҳозланди. Яқин орада аҳоли ана шу қулайликдан баҳраманд бўлади.

Бундан ташқари пойтахтнинг Чилонзор даҳасида ҳам дорихона очилади. У ҳам ноёб дори-дармонлар билан савдо қила бошлайди.

Аъзам АҲАДОВ.

• Фарғона:

ШАФТОЛИ МАВСУМИ

ЁКИ РУС ҚОЧОҚЛАРИ НЕЧУН ЯНА ЎЗБЕКИСТОНГА ҚАЙТИШЯПТИ

Фарғона водийсига келаётганлар сўнгги йилларда биринчи марта кетаётганлардан ошди. Бу фарқ бугунги кунда 15 минг кишидан ортиқ.

Қайтиб келганларнинг бири — Тамара Павловна Денисова. У нима учун қайтиб келдингиз, деган саволимни эшитиб, дастлаб маъюс жилмайди:

— Фарғонадан бўлак қаерда мана шундай икки қўлимда мева тўла икки пақирни кўтариб келардим? Қани, олинг: буниси олча, буниси ўрик.

Кейин жиддий тарзда давом этди:

— Бу қайтиб келишимиз осон кўчгани йўқ. Ҳамма нарсани сотганмиз, аммо барибир пулимиз ҳам йўқ. Лекин бошқа нарса алам қилади. Буни сўз билан тушунтириб беришим қийин. Бу ерга, Фарғона вилоятига болалар уйидан келган эдим. Ота-онам урушда ҳалок бўлишган эди. Келишимиздаги йўл азоби ҳали ҳам эсимда. Хуллас, бир амаллаб етиб келдик. Диққатимизни тортган биринчи нарса ўзбекларнинг бағри очиқлиги бўлди. Улар қўлидаги нонини бўлиб ейишар экан. Йиллар ўтди. Ўғилларим вояга етишди. Бири Фарғона «Азот» заводида, иккинчиси нефтни қайта ишлаш заводида ишлашар эди. Обрўлари яхши эди. Уйимиз, машинамиз, мебелимиз бор эди. Ёзги момақалдироқдай тўсатдан содир бўлган «Фарғона фожиаси» ҳаммамизни довдиратиб қўйди. Бор нарсамизни сотиб, менинг ватаним Курск областига кетдик. Аммо, бутун машаққатларимиз Россияга келганимиздан кейин бошланди. Курскда турадиган жойимиз йўқ эди. Бизга уй-жой ваъда қилиш қаёқда дейсиз, ҳатто хўмрайиб қарши олишди. Бир посёлкага бориб, бошпана топдик. Аммо бу ерда ўғилларимга иш йўқ эди. Ичкарироқдаги қишлоқларни айланиб кўрган эдик, ҳамма жойда умидсизлик, маст-аластлик, қашшоқлик ҳамда кексаларнинг тақдирига ўта бепарволикка дуч келдик. Кейин Горький областига кетдик. Лекин бу ерда ҳам на иш, на турар жой топдик, на бир инсоний муносабат кўрдик. Ахир биз бу ерга текинхўр сифатида келганимиз йўқ эди. Иккита ичмайдиган, девдай ўғлим ҳар қандай меҳнатга тайёр эди. Бироқ юртимиз бизни қабул қилмади. Шунинг учун ҳам бугунги кунда Ельциннинг халқ фаровонлиги ҳақидаги гапларини эшитаману аммо унга ишонмайман. У оддий рус кишиларининг тақдирига бефарқ қарайди. Шунинг учун ҳам биз Ўзбекистонга қайтиб келдик. Ўғилларим дарҳол ишга тушиб кетишди. «Азот» заводи маъмурияти бизга вақтинча бошпана берди. Кўчаларда маст одамларнинг йўқлигини кўриб, хурсандлигим ичимга сиғмайди. Одамларнинг оғзидан сўкиш эшитмайсиз, жамоат транспортида ёшлар кексаларга жой беришади. Энг арзон нон ҳам Ўзбекистонда — бир бухонкасини 10—20 сўмга оласиз. Сут 34 сўм туради. Яна: Ўзбекистонда пенсия ва стипендиялар МДҲдаги барча мамлакатлардагидан баланд. Қанчалик аламли бўлмасин, шуни айтишим лозимки, мен — урушда етим қолган, ҳозир меҳнат фахрийси бўлган рус аёли Ельциндан кўра Президент Каримовга кўпроқ ишонаман. Чунки бу ерда нон бор, тинчлик, осойишталик, кексаларга иззат-ҳурмат бор. Хўш, одамга бундан бўлак яна нима керак?

...Мен Тамара Павловнани бекатгача кузатиб қўйдим. Бекатда бир ўсмир унинг қўлидаги пақирларни олди. Троллейбус жилди. Мен азиз Фарғонам яна ўқ-дори ҳиди эмас, гуллар ҳамда ғарқ пишган мевалар ҳиди билан тўлганидан бахтиёр эдим. Доимо шундай бўлиб қолсин, ишқилиб...

Галина БИЛОЛИТДИНОВА,
(«ПРАВДА»нинг махсус мухбири).

(«ПРАВДА» газетасининг 1993 йил 21 июль сонидан).

Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Навоийда бўлиб ўтган маҳаллалар фаолларининг йиғилишида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги шарафига 21 август куни шанбалик ўтказиш юзасидан мурожаат қабул қилинди.

● Андижон вилояти ҳокимлигида кеча ёшлар вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди.

● «Тошинтерм» Ўзбекистон — Хитой қўшма корхонаси тикувчилик буюмлари ишлаб чиқарадиган компаниянинг ҳаммуассиси бўлди. У Покистоннинг «Аҳмад Ғани корпорейшн ЛТД» фирмаси билан ҳамкорликда ишлаб чиқарадиган эркаклар кўйлаклари, шимлар, чойшаблар ва бошқа маҳсулотлар Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги арафасида пештахталарда пайдо бўлади.

● Кеча халқ таълими вазирлигида янги ўқув йили давомида Америка Қўшма Штатлари мактабларида таҳсил олиш ҳуқуқини қўлга киритган 48 юқори синф ўқувчилари билан учрашув бўлиб ўтди. Улар бутун республика мактабларида ўтказилган тест синовларида ғолиб чиққан иқтидорли ёшлардир.

● Ўзбекистон хотин-қизлар комитети Андижонда «Соғлом авлод учун» мавзуида сайёр семинар ўтказди.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Россия ва Украина президентлари Борис Ельцин ва Леонид Кравчук телефон орқали суҳбатлашдилар. Улар Қора денгиз флоти ва Севастополь шаҳри муаммоларини муҳокама қилиш учун учрашишга келишдилар.

● Қозоғистонда 1993 йил биринчи ярмида ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг якунлари эълон қилинди. Ана шу даврда ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан республикада ялпи миллий маҳсулот 25 фоизга камайган. Шу йил бошидан бери мамлакатда нарх-наво ҳар ойда 30 фоиздан ҳам кўпроққа ўсяпти.

● 20 июлдан 21 июлга ўтар кечаси Афғонистон—Тожикистон чегарасининг ўнинчи заставасида Россия чегарачилари ва Тожикистон ҳудудига ўтмоқчи бўлган жангарлар билан катта тўқнашув бўлиб ўтди. Бунинг оқибатида Россия 201-мотоўқчи дивизиясининг икки аскари ярадор бўлди.

● Татаристон Олий Кенгашининг сессиясида республиканинг янги давлат мадҳияси тасдиқланди. Татаристон эндиликда мустақил давлатнинг ҳамма рамзий белгилари: ўз байроғи, туғроси ва мадҳиясига эга бўлди.

● Арманистон ҳарбий бўлинмалари кеча эрталаб Озарбайжоннинг Ағдам тумани марказининг жанубий қисмини эгаллади. Айни пайтда Тоғли Қорабоғдан Озарбайжон армиясининг кенг кўламли ҳужуми тўғрисида хабар қилиняпти. Бу ердаги Аскиран шаҳри ва унинг атрофидаги қишлоқларда қонли тўқнашувлар давом этяпти.

● Россия Курилдаги Итуруп оролидан ўзининг 40 та МИГ-23 қирувчи-бомбардимончи самолётларини олиб кетди. Маълумки, Япония бу орол ҳам унга тегишлилигига даъво қиляпти.

ХОРИЖДА

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгаши Россия парламентининг «Севастополь шаҳрининг мақоми тўғрисида»ги қарори кучга эга эмас, деб баёнот берди. Маълумки, бу қарор билан Украина ҳудудидаги Севастополга Россия шаҳри мақоми берилган эди.

● Ливия раҳбари Муаммар Каддафий инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро мукофот таъсис қилди. Ана шу мукофотни бу йил Босния ва Герцеговина болаларига беришга қарор қилинди.

● Покистон ташқи ишлар вазирлиги Тожикистон ва Афғонистон чегарасида юзага келган вазиятдан ташвишланаётганлигини ва бу ерда қурбонлар бўлганлиги муносабати билан ўз таассуфини билдирди. Покистон томонларни халқаро чегаралар дахлсизлигини ҳурмат қилишга даъват этди.

● Европа ҳамжамияти ташқи ишлар вазирлари бу халқаро ташкилот ёрдамини 1999 йилгача тақсимлаш тўғрисида узил-кесил қарорга келдилар. Ана шу ёрдам ҳисобидан Германиянинг янги федерал минтақалари (собиқ ГДР)га 27 миллиард бериладиган бўлди. Умуман Европа ҳамжамияти кам тараққий этган минтақалар иқтисодини ривожлантиришни жадаллаштириш учун 370 миллиард марка ажратди. Бунинг энг кўп қисми Ирландия, Португалия, Греция ва Италияга берилади.

● Британиянинг ҳамма бурчакларидан келган 23 минг нафар тартиб посбонлари ўтган куни Лондонда мисли кўрилмаган норозилик митинги ўтказдилар. Улар полицияни ислоҳ қилиш режаларига ўзларининг қатъий норозиликларини билдирдилар.

Бугунги кун нафаси

• Янги нашрлар

«ЎЗБЕКИСТОН ФУТБОЛИ» ҲАФТАНОМАСИ

НИҲОЯТ, миллионлаб футбол ишқибозлари интизор кутган онлар етиб келди. Республикамиз мустақиллигининг икки йиллиги арафасида уларнинг эзгу ниятлари рўёбга чиқиб ўзларининг ихтисослашган «Ўзбекистон футболи» номли янги ҳафталик газеталарига эга бўлдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг газета ходимлари, мухлислар, мутахассисларга юборган табрикномасида қуйидаги сатрлар бор: «Фурсат келди, энди ўзбек футболи ҳам жаҳонда ўз мавқеини топиши керак. Янги нашр ана шу шарафли ишга сидқидилдан хизмат қилади, деб ишонаман».

«Тошкент оқшоми» таҳририяти ҳам «Ўзбекистон футболи» ҳафтаномасини туғилган куни билан муборакбод этар экан, унинг ўзбек футболи равнақига ҳисса қўшмоғида бекиёс куч-ғайрат, шижоат ва улкан муваффақиятлар тилаб қолади.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

УЮШМА ҲОМИЙЛИГИДА

КЕЙИНГИ йилларда «Интерагро» уюшмаси томонидан қатор хайрли ишларга қўл урилди. Ҳиммати баланд бу жамоа маданий тадбирларни амалга оширишга ҳам яқиндан бош қўшиб келмоқда. Шу ўринда «Интерагро»нинг янги фильм яратишда фаол қатнашаётганлигини мамнуният билан айтиб ўтиш жоиздир.

Гап шундаки, бу йил ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллиги кенг нишонланмоқда. Шу сана олдидан бу тарихий шахс ҳаёти ва фаолиятига бағишланган фильм яратиш ғояси туғилди. Бу яхши ниятни амалга оширишда уюшманинг амалий ёрдами катта бўлмоқда.

Уюшма экран асарини суратга олиш жараёнига ҳомийлик қилиш ташаббуси билан чиқди. Баҳоуддин Нақшбанднинг ҳаёт йўли кенг талқин этиладиган ушбу ҳужжатли фильм истеъдодли кинорежиссёр Ш. Маҳмудов бошчилигида суратга олина бошланди.

Ушбу ижод намунаси яқин вақт ичида экранларга чиқарилади.

Акбар АЛИЕВ.

— Носир ака сизни директор чақираяпти.

Котиба қизнинг овозидан кекса бичиқчи бир зум ишдан бошини кўтарди.

— Тинчликми қизим?

— Билмадим, тез юраркансиз.

Носир ака ҳар хил гумонларга бориб бошлиқ эшигини очди.

— Ие, келинг, келинг Носир ака, — уни очиқ чеҳра билан кутиб олди Абдуваҳоб Тошпўлатов. — Сизни таклифингизни ўйлаб, маслаҳатлашиб кўрдик. Самараси ёмон кўринмайди. Тахминий ҳисобларга кўра агар сиз айтган усулда костюм бичиб-тикадиган бўлсак, бир йилда 1200 та костюмлик мато тежаб қолинаркан.

— Яшанг-ей Абдуваҳобжон, — узоқ йиллик изланишлари ниҳоят рўёбга чиқаётганидан хурсанд бўлиб кетди Носир ака.

— Хуллас таклифингизни келгуси ойдан ишлаб чиқаришга жорий этишга қарор қилдик.

Устозларини директор ҳузуридан очилиб-сочилиб қайтганини кўрган шогирдлари бир зумда унинг атрофини ўраб олишди.

— Нима гап, яхшиликми ўзи?

Ишчи касбини эъзозлаётганлар

САДОҚАТ ВА МУҲАББАТ

— Биз киритган таклиф бошлиқларга маъқул бўлибди.

Шогирдлар устозни чин дилдан табриклашар, Носир ака Умархўжаевнинг кўз ўнгида эса, ўтмиш жонланарди.

Дарҳақиқат ҳалол меҳнат кишини элга танитаркан. «Дунёдаги барча шодлик ва қувончларнинг манбаи меҳнатдандир», деган донишманд ҳақ экан, ўйларди Носир ака. Бир касбда сабр-тоқат билан озига ҳам, кўпига ҳам қаноат қилиб ишлаб келган инсон кам бўлмас экан.

Ўрта мактабни тугатиб «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасига ишга келганимда урушнинг оғир йиллари эди. Ўшанда бирлашма куну тун тиним билмай фронт учун қурол-яроғ ишлаб чиқарарди. Ёш Носиржон ҳам ҳали янги бўлишига қарамай 15—16 соатлаб станок олдидан кетмай қолди. Гоҳида эса цехларнинг ўзида тунаб қолишга тўғри келди. Ҳозир у оғир кунлар ортда қолди.

Носир Умархўжаев 1946 йилгача «Узбексельмаш»да ишлади. Кейин тақдир тақозоси билан« Юлдуз»га ўтди. Ўшандан бери шу ишлаб чиқариш бирлашмасининг бичиқ цехида ишлаб келаяпти. Шунга ҳам ярим асрдан ошибди. У шу йиллар давомида ишчи касбини улуғлаб келди.

Носир ака эндиликда цех машъали, ёшларнинг севимли устози, мураббийси. Унинг ўнлаб шогирдлари шу бирлашмада ҳақиқий инсон, ўз касбининг устаси бўлиб устоз изидан боришмоқда. Улар орасида Нуъмон Қурбонов, Василий Гемилдинов, Зокир Жўраев, Алим Ғозиевлар бор. Цехга келган баъзи бир ёшлар меҳнатнинг оғирлигидан тезда ишдан бўшашга интиладилар. Шундай пайтларда Носир ака уларни сабрли, чидамли бўлишга ундайди. Машаққат чекмагунча мароқли меҳнат бўлмаслигини уқтиради, касбга муҳаббат уйғотади.

Кекса бичиқчи ўзининг бой тажрибаларидан келиб чиқиб шу кунгача бир қанча ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этди. Шу йўл билан у иш самарадорлигини оширишга ҳисса қўшиб келмоқда. Қолаверса Носир ака бирлашмада эмас, ҳатто собиқ СССР бичиқчилари беллашувларида қатнашиб, ғолиблик шохсупасидан ўрин олган устоз ишчи. У «СССР енгил саноати аълочиси» нишонига эга. Шунингдек унинг узоқ йиллик самарали меҳнатлари Ҳурмат Белгиси, Меҳнат Қизил Байроқ орденлари ва қатор медаллар, фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган.

Носир ака бирлашмадан ташқари турли жамоат ишларида ҳам фаол қатнашиб келмоқда. Масалан у 18 йилдан бери ўзи яшаб келаётган Юнусобод туманидаги «Обод» маҳалла комитетида фаоллик кўрсатиб келаяпти. У 945 хонадон истиқомат қилаётган катта ибратли маҳалла раисига ўринбосарлик қилади.

— Мен Носир ака билан 40 йил бирга ишладим. Улардаги одамийлик, самимийлик, ишга, одамларга, оилага, маҳаллага бўлган муҳаббатни кўриб қойил қоламан, — дейди кекса ишчи Қўчқор ака Пўлатов.

Саъдулла СУЛТОНОВ.

«ОЛОЙ» БОЗОРИ ЯНГИ ҚИЁФА КАШФ ЭТАДИ

Суратли лавҳа

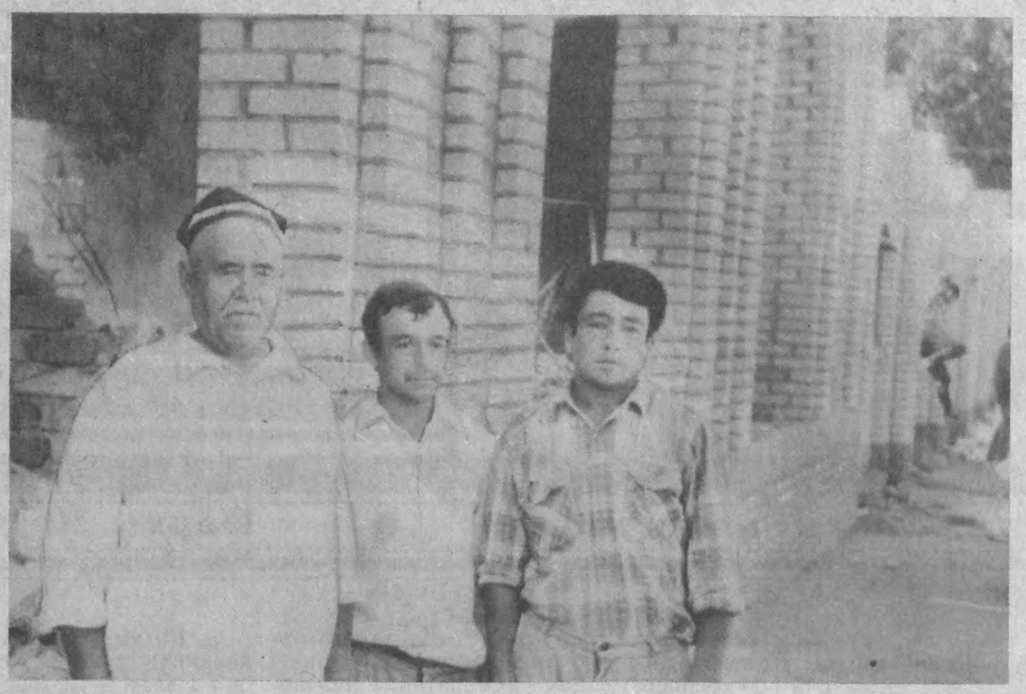

ТАЪМИРЛАНАЁТГАН «Олой» бозори республикамиз мустақиллигининг икки йиллиги арафасида янгича чирой очади. Шунинг учун ҳам ҳозир бу ерда ишлаётган сувсозу нурсозгача, канализация устасидан тортиб ғишт терувчигача қўли қўлига тегмайди. Мана шу фидойиларнинг меҳнати билан қисқа муддат ичида катта миқёсдаги ишлар бажариб қўйилди. Масалан, янги расталар мажмуаси тикланди.

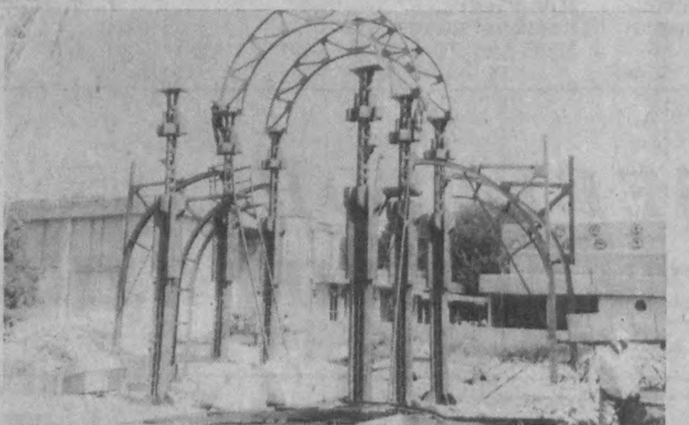

Ҳозир уларда сўнгги бунёдкорлик ишлари олиб борилляпти. Яқинда бу корпусларда пардозлаш ишлари бошланади.

Бозорнинг шарқона услубда қурилаётган қисмини тиклаш учун эса республикамиз ва ҳатто ўзга республикаларнинг энг яхши ғишт терувчилари таклиф этилган. Улардан ургутлик Арслон ота ва унинг ўғиллари уста Асқар ва Шоҳоб Ҳолмаҳаматовлар ҳамда Қирғизистоннинг Ўш шаҳридан келган ғишт терувчи Маҳамадқодир Усановларни кўрсатиб ўтиш мумкин.

Биз шу куни Арслон ота билан суҳбатлашдик.

— Ишлаймиз десак, ўзимизда ҳам юмуш тиқилиб ётибди, болам, — дея сўз бошлади уста пешонасидаги реза-реза терларини артиб. — Очиғи биз ҳам Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига ўз ҳиссамизни қўшиш учун қалб амри билан бу ерга келганмиз. Оиламда саккизта ўғлим бор. Уларнинг ҳаммаси ҳам менинг изимдан боришди. Мен сизга айтсам, ўша ном чиқарган Ургут бозорини ҳам фарзандларимиз билан биргаликда бунёд этганмиз.

Қолган қурилиш ишларини шаҳримиздаги 1-уйсозлик комбинати қурувчилари бунёд этишмоқда. Улар орадаги муддат қисқалигини ҳисобга олиб, ишни икки сменада ташкил этишган.

Яна бир янгилик. Бозорнинг тўрт томонида тўрт дарбоза қад кўтаради. Кириш жойлари олдингиларидан мутлақо фарқ қилади. Улар мустаҳкам темирлардан арксимон нусхада тикланади. Бу дарбозалар асосан бозорга юк олиб келадиган машиналар учун хизмат қилади. Йўловчилар учун эса дарбозаларнинг ҳар икки томонидан алоҳида йўлкачалар ўрин олади.

Хўш, бозорнинг қайта қурилишидан сотувчи ва харидорлар қандай манфаат кўришади? Биринчидан, улар «бошпана»лик бўлишади. Иккинчидан, миллий расталар анча мўътадиллиги билан уларни қиш совуғи ва ёз жазирамасидан асрайди. Қолаверса, расталар санитария қоидаларига мослашган бўлиб, сотувга қўйилган мева-чева ва сабзавотларни тоза ва озода сақланишига шароит яратади.

— Биз учун худди мана шунақа шарқона услубдаги бозорлар зарур, — дейди сотувчи Файзи Раҳимов қурилиш ҳақида ўз фикрини билдириб. — Шаҳримизга хорижлик меҳмонлар жуда кўплаб ташриф буюришмоқда. Уларга биз европача эмас, балки ўз миллий меъморчилик кўринишларимизни намойиш этишимиз керак. Шу жиҳатдан қараганда, «Олой» бозорининг қайта қурилишини қутламоқ керак.

Хуллас, ҳозирча бозорда иш қизигандан қизиб бормоқда. Унинг бунёдкорлари ўз сўзлари устидан чиқиш учун астойдил меҳнат қилишяпти.

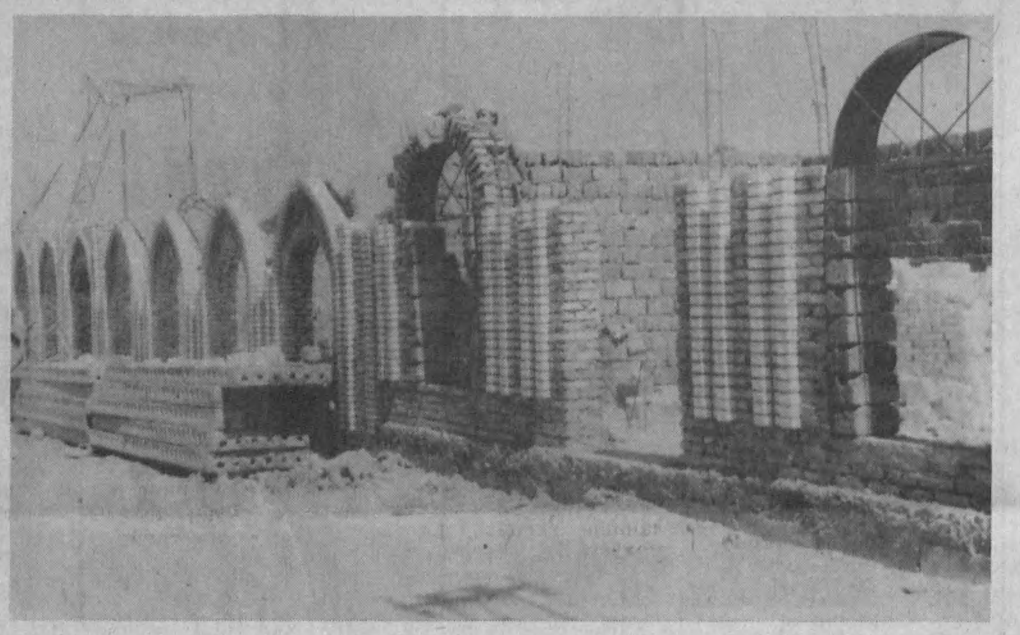

— Қурилиш таъминоти масаласида қийналмаяпсизларми, — сўраймиз охирида бунёдкорлардан.

— Йўқ, бизга зарур бўлган материалларни ўз вақтида мунтазам етказиб бериб туришибди, — дейишади улар.

Ҳамжиҳатлик бор жойда мана шунақа иш унуми ҳам яхши бўлади-да.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: ургутлик ота-бола уста ғишт терувчилар Арслон ота ҳамда унинг фарзандлари Асқар ва Шоҳоб Холмаҳаматовлар; бозор дарбозаларидан бирининг кўриниши; миллий услубда қурилаётган савдо дўконлари; бозорнинг қурилаётган қисми.

Холмат Мирзакаримов суратлари.

«БОЙЧЕЧАК» болалар маданият ва истироҳат боғи шаҳримизнинг энг гавжум ва севимли масканларидан бири ҳисобланади. Сўлим, озода, турли аттракцион ўйинларига бой бўлган бу боғда фақат болажонларнинг қўнғироқдек овозлари эшитилиб туради. Айниқса, ҳозирги ёзги таътил кунлари истироҳат боғи ҳар доимгидан ҳам кичкинтойлар билан гавжум. Улар бу ерга ота-оналари билан келишиб арғимчоқларда учадилар, салқин майдончаларда ўйнаб-яйрайдилар.

Истироҳат масканларида

«БОЙЧЕЧАК»— БАЙРАМГА

Ёзги мавсумда бу жой ҳақиқий сайилгоҳга айланади. Шунинг учун бўлса керак, истироҳат боғи ходимлари бор имкониятдан тўлиқ фойдаланиб, бутун кучэътиборни болаларнинг кўнгилли ҳордиқ чиқаришига қаратганлар. Айниқса, улар бу йилги мустақиллик байрамини муносиб кутиб олишга бор кучларини сарфламоқдалар.

Яқинда бўлиб ўтган боғ ходимларининг йиғилишида мустақиллик кунининг икки йиллигини ўтказиш бўйича аниқ режалар қабул қилинди.

Шунга биноан ҳар ҳафтада боғ ҳудудини тозалаш, ободонлаштириш куни ўтказиляпти. Турли хил кўргазмалар, бадиий безаш ишлари ташкил қилинди. Шунингдек, техник хизматни яхшилашга ҳам эътибор кучайтирилди.

Мустақиллик кунида мазкур боғда оммавий халқ сайли ўтказилади. Истироҳат боғи маъмурияти шу куни бўладиган маданий тадбирлар режасини ишлаб чиқди. Унда бир қанча бадиий ҳаваскорлик халқ жамоалари кенг оммага байрам дастурларини намойиш этадилар. Республика қўғирчоқ театри кичкинтойларга қизиқарли томошалар кўрсатади. Обид Асомов бошчилигидаги аскиячилар гуруҳи ҳам кулги шинавандаларининг хизматида бўладилар.

Назира СОДИҚОВА.

Тарихий обидалар— халқ мулки

ЖАНГГОҲГА АЙЛАНГАН ТЕПАЛИК

Марказий Осиёнинг энг ёмон ўрганилган даврларидан бири V—VII асрга оид Турк хоқонлигининг ҳукмронлиги давридир. Тарихдан бизга маълумки, Марказий Осиёнинг жуда катта ҳудудини Турк хоқонлиги эгаллаган эди. Ҳозирги Самарқанд, Бухоро ва Қашқадарё Сўғд давлатига тобе бўлган. Фарғона эса алоҳида минтақа бўлиб, асосан Сўғд давлатига бож тўлаган.

Чоч воҳаси ҳам Турк хоқонлигининг қарамоғида бўлиб, унинг амри билан ҳокимлар, яъни тудунлар бошқарар эди. Ана шу айтганимизнинг исботи ўлароқ, Юнусобод Оқтепа ёдгорлигига мурожаат қиламиз. Тошкентда бир неча Оқтепа (Чилонзор Оқтепаси, Кўкча Оқтепаси) мавжуд бўлиб, шулар ичида ҳажми жиҳатидан энг каттаси Юнусобод Оқтепасидир.

Мана, биз бир гуруҳ археологлар Тошкентнинг ҳозирги шаҳар иншоотлари орасида сақланиб қолган энг йирик, баланд тепаликка кўтарилаяпмиз. Бу ҳозирги Юнусободнинг 17-кварталидаги кўп қаватли уйлар атрофида қад ростлаб турган Оқтепадир. Бу жойда 20 йилга яқин вақт мобайнида қазиш ишлари олиб борилмоқдаки, олинган натижаларга кўра, унинг қадимги қурилишлари ва мудофаа истеҳкомлари қиёфасини тиклаш, бундан бир ярим минг йил муқаддам чочлик қурувчилар эгаллаган меъморий ва муҳандислик услубларини аниқлаш, топилган қуроллар, ҳунармандчилик ва санъат жиҳозларини таърифлаш ҳамда бутун давлатнинг фожиали тақдирига ҳамдард бўлган бу қўрғоннинг тақдирини қадамба-қадам кузатиш мумкин.

Маълум бўлишича, қаср билан мустаҳкамланган бу қўрғон V асрда бунёд этилиб, унинг энг гуллаб-яшнаган даври VII—VIII асрларга тўғри келади. У шубҳасиз, Чочнинг жуда юқори мартабадаги ҳарбий-деҳқон аслзодаларининг йирик вакилига тааллуқли бўлган. Бу давр деҳқонларини биз ўша давр ёзма манбалари ва табақавий белгиси бўлган башанг кийинганлиги, белларига олтин камар боғлаб, қимматбаҳо ханжарлар таққанлигини ифода этувчи деворий суратлардан яхши биламиз. Араблар босқинчилиги арафасидаги давр уларнинг энг гуллаган даври эди.

Энг юқори табақадаги деҳқонлар, номдорлар Марказий Осиё давлатларида турлича номлар билан ихшид, афшин, тудун деб аталган. Оқтепа қасрининг салобатли кўлами, унинг мураккаб тузилмаси ва мудофаа иншоотлари тизими ҳамда асосан унинг бўсағасидан сарой кўринишидаги бино топилиши, уни Чоч ҳукмдорининг шаҳар чеккасидаги қароргоҳи, деб хулоса қилиш имконини беради. Қўрғоннинг асосий қисмини ташкил қилган қаср ҳозир ҳам 22 метр баландликдадир. У пахса девор ва ғиштдан тикланган бўлиб, унинг квадрат шаклидаги майдони гумбазсимон йўлак билан ўралган, бурчаклари эса миноралар билан мустаҳкамланган.

Қасрнинг ички майдони 2 қисмга ажратилган: унинг ғарбий қисми ўчмас олов сақланадиган меҳробли ибодатхона бўлиб, бу ердаги лойдан қилинган супаларда зардуштий руҳонийлар ўтиришган ва турли диний маросимлар ўтказилган. Қўшни хонада эса анжуманнинг қолган иштирокчилари жойлашган. Унинг ёнгинасидаги гумбазсимон қурилма — ноусда ассуорийларни вақтинчалик сақлаш жойи, яъни пиширилган ғиштдан қилинган қути бўлиб, унга зардуштийлар одатига кўра марҳум қўрғон эгасининг суяклари солинган ва у ибодат қилиш меҳроби бўлган.

Қасрнинг шарқий қисмида озиқ-овқат ғамламаларини сақлайдиган омборхона бўлиб, ундан ҳар қайсисида одам бўйи келадиган кўзалар топилган. Иккинчи қават эса 400 кишини сиғдира олган хона бўлган. Шу ерда хўжалик қисмида шароб тайёрланадиган жой, ошхона ўчоқлари, тандирли ҳовли топилган. Турли хил баландликдаги қасрга кўпзинали пирамида кўринишини бериб, унинг учинчи қаватида қамал вақтида ёйандоз жангчилар жойлашган.

Қасрга фақат ҳовли орқали нишаб йўлкадан кириш мумкин бўлган, ҳовлига эса бутун қўрғонни ўраб турган сув тўлатилган хандаққа қурилган кўприкдан ўтилиб, ягона дарвоза орқали кирилган. Қия йўлак олдидаги сарой бир қатор бир-бирига туташ заллардан иборат бўлиб, шулардан бирида ҳукмдорнинг тахти ўрнатилган супа бўлган. Бу супанинг ён томонларида бир қатор супачалар бўлиб, унда шоҳнинг яқинлари, ҳукми остидагилари ўз мартабаларига тўлиқ амал қилган ҳолатда жойлашган. Залларнинг деворларини ўймакор нақшлар ва манзарали расмлар безаб турган. Афсуски, ҳозиргача уларнинг баъзи бир қисмларигина сақланиб қолган.

Босқинчи араблар подшо қароргоҳига тўсатдан ёпирилганлар, лекин мустаҳкамланган қўрғон босқинчиларга осонликча таслим бўлмаган. Фожиа излари аниқ кўзга ташланиб туради. Тадқиқотлар давомида қамал машиналар ёрдамида бузиб юборилган дарвоза деворлари, шошилинчда тандирга тўкилиб қолган ун қолдиқлари, қандайдир жангчи томонидан апил-тапил, яширилган кумуш тангалар ҳамда асосан ёғоч томли хоналар, буғдой омборларининг ёнган қолдиқлари топилди.

Оқтепа шоҳнинг қароргоҳи сифатида ўз аҳамиятини йўқотган бўлса-да, унинг харобаларида одамлар келиб яшаган ва ҳатто кейинги асрларда ҳам бу жой вақтинчалик турар жой бўлиб хизмат қилган. Орадан 13 юз йил вақт ўтди, лекин ҳозир ҳам қаср ўзининг тузилиши, баъзи бир қурилмаларининг сақланганлиги билан кишини ҳайратга солади. Лекин ёдгорликка ҳозирги замонавий цивилизация таҳдид солиб турибди. Яқингача бу жой шаҳарнинг ахлатхонаси эди, бекорчи «сайёҳлар» эса босқинчи мутаасибларнинг ишини шафқатсизларча давом этказмоқдалар.

Ҳозирда Ўзбекистон Республикаси ўзининг қаҳрамонона ўтмишига алоҳида эътибор қаратаётган бир пайтда бу ажойиб ёдгорликни сақлаб қолиш ва музейлаштириш пайти етди. Ана шундагина ёдгорлик бебаҳо тарихий диққатга сазовор жой бўлиб, пойтахтнинг фахри ва маданиятли сайёҳларнинг зиёратгоҳига айланади.

Бу борада биринчи қадамлар қўйилди: ёдгорлик атрофи тозаланди ва панжара билан ўралди. Йўллар ётқизилди, кўчатлар ўтқазилди. Бу ишда ёдгорликларни сақлаш кўнгиллилар жамияти қизғин иштирок этмоқда. Ҳозирда шунингдек бу ишга шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети ҳам бош қўшмоқчи. Лекин ёдгорликнинг ўзи ёрдамга муҳтож, зудлик билан уни сақлаб қолиш ва таъмирлаш чоралари кўрилиши керак. Бу савобли тадбирларни амалга оширишга ҳомийлар топилса янада яхши бўларди.

Ўткир ИСЛОМОВ,

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори, профессор.

ТААССУРОТЛИ АНЖУМАН

ЯҚИНДА Тошкент Молия институтининг кенгайтирилган илмий кенгаши одатдагидан ташқари тарзда ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси иқтисодий мутасадди ташкилотларининг раҳбар ходимлари: Республика Молия вазирининг ўринбосари Шуҳрат Абдуллаев, Республика Марказий Давлат банки бошқармасининг биринчи ўринбосари Ҳожиакбар Тошхўжаев ва Саноат қурилиш банки бошқармасининг раиси Аҳмад Ибодовлар иштирок этди. Ҳозир бўлган иқтисодий мутасадди ходимлар ўз ташкилотларига жўнатилаётган мутахассисларга диплом топшириш билан бирга ёш кадрлар олдида турган вазифалар ҳақида йўлланма бердилар. Анжуман ёш мутахассисларда катта таассурот қолдирди.

Мусоқул УСМОНОВ.

Текширишда аниқланди

ХЎРДАНИ ҲАМ, БУРДАНИ ҲАМ...

Яқинда Бектемир тумани прокуратурасида бўлиб, жиноятчиликнинг олдини олиш борасида олиб борилаётган ишлар билан қизиқдик. Туман прокурори Мурод Солиҳов биз билан суҳбатда юз бераётган жиноятларнинг аксарияти ўз вақтида очилаётгани, прокуратура ходимлари ошхоналарда ва бошқа савдо нуқталарида текшириш ўтказиб, жиддий нуқсонлар борлигини аниқлагани ҳақида тўхталиб, олдимизга бир даста далолатномани ташлади.

Дарҳақиқат, тумандаги ошхоналар текшириб кўрилганда, хўрандалар ҳақидан уриб қолиш, озодаликка риоя қилинмаслик ҳоллари ва ошпазларнинг тиббий кўрикдан ўтмасдан ишлаётгани кузатилган. Келинг гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун далилларга мурожаат қилайлик.

Текшириб кўрилган 11 та ошхонадан 10 тасида назоратчилар харидор ҳақидан 75 тийиндан 96 сўмгача уриб қолиш ҳоллари, ҳаммасида эса тозаликка умуман риоя қилинмагани, овқат тайёрлашда мўлжалдаги маҳсулат қозонга тушмаганига гувоҳ бўлинган.

«Ғунча» қаҳвахонаси ошпази А. Қурбонов хўранда ҳақига хиёнат қилибгина қолмасдан, ўз иш жойида санитария қоидаларига умуман риоя қилмаган. Музлатгичда гўшт маҳсулотлари билан бирга сабзавот маҳсулотлари ҳам пала-партиш жойлаштириб қўйилганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Таомноманинг текшириш ўтказилган кундан ўн кун олдин ёзилгани маълум бўлди. Қаҳвахонанинг ҳамма ишчилари тиббий кўрикдан ўтмаган.

«Анҳор» чойхонасининг бош ошпази С. Қодиров иккита хўрандага хизмат кўрсатиб, биридан 4 сўму 92 тийин, иккинчисидан эса 4 сўму 12 тийинни ўз фойдасига уриб қолаётганда назоратчилар томонидан унинг бу фаолиятига чек қўйилди. Умуман, бу овқатланиш нуқтаси ҳам антисанитария ҳолатида. Тўғралган нон, картошка пўчоқлари сочилиб ётганлиги назоратчиларни ҳам ранжитди. Бош ошпаз ва у билан ишловчиларнинг ҳеч қайсисида тиббий кўрикдан ўтганлиги тўғрисидаги дафтарчалар йўқ. Назорат пайтида 8 та сихдаги кабоб текширилганда жами 52 сўмлик гўшт уриб қолингани аниқланди. Хўрдадан ҳам, бурдадан ҳам, деб шунга айтсалар керак-да.

Тумандаги 6-ошхонада ҳам аҳвол ачинарли. Музлатгичда гўшт ҳам, сабзи, карам ва ҳатто чанқовбосди ичимлик тайёрлаш учун ишлатиладиган маҳсулотлар ҳам ёнма-ён жойлаштирилган. Бу ерга яқинлашишингиз билан димоғингизга қўланса ҳид гуп этиб урилади. Ошхона мудири Ф. Аҳмедов олдин ҳам огоҳлантирилишига қарамасдан ўз камчиликларини умуман тузатмаган. Овқатларнинг қуввати (калорияси) ниҳоятда паст.

Хўрандалар ҳақидан ҳам, қозонга тушадиган маҳсулотдан ҳам уриб қолишяпти, ноинсофлар. Бундай ҳолни тумандаги 6, 8-ошхоналарда ҳам кўриш мумкин.

3-ошхона бош ошпази Л. Мячиной томонидан мандариндан тайёрланган чанқовбосди ичимликнинг тўйимлилиги текширилганда у нормадаги 255 ўрнига атиги 91,2 фоизни ташкил этганлиги маълум бўлди.

Бир сўз билан айтганда, шу йилнинг март, апрель, май ойларида ўтказилган текширишлар натижасида Бектемир тумани ошхоналар трестига қарашли камчиликларни кўриб, буни хўжасизликдан бошқа нарса эмас, дейиш мумкин. Хўш, туман ошхоналар тресті директори Д. Х. Ҳусанов, қолаверса, санитария-эпидемиология станцияси мутасаддиларининг кўзи қаёқда эди? Нега улар куппа-кундуз куни бўлиб турган кўзбўямачиликни, ишга совуққонлик билан қаралиб келинаётганини кўриб кўрмасликка, билиб билмасликка олишяпти?

Эркин ЭСИРГАДИЕВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Ефросинья Божанова эсини танибдики, ҳайдовчилик қилади. У бу касбни эгаллаб кам бўлмади. Чунки у шу касби орқали ўз жамоасида ҳурмат топди. Айни пайтда у «Ташгоргрузтранс» концернига қарашли 2502-автокорхонасида самарали меҳнат қилиб келмоқда.

СУРАТДА: Ефросинья Божанова ўз машинаси ёнида.

В. Крилов сурати.

«Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» танловига

ДЎСТЛИК ТУТАШТИРГАН ЙЎЛЛАР

Фарзанд умр мазмуни, ҳаёт қувончи деб бежиз айтишмаган. Рафиқам билан гўдак кулгиси-ю йиғисига узоқ вақт зориқиб яшадик. Шунда эр-хотин маслаҳатлашиб бола асраб олишга қарор қилдик. Чорсу даҳасидаги болалар уйининг мудираси Хурсанд опа бизни очиқ чеҳра билан кутиб олди, мақсадимизни англагач астойдил ёрдам беришини айтиб, иккимизни хоналар бўйлаб бошлаб кетди. Бир-биридан ширин болакайлар ва қизалоқлар кўзларини жовдиратиб яқин кишилари келгандек бизга термулишади. Умр йўлдошимнинг нигоҳи малласочли бир болага тушгач, унинг олдида туриб қолди. Истараси иссиқ, ширингина бу болакай нимаси биландир менинг ҳам юрагимга чўғ солган эди.

— Бу рус боласи, сизларга тўғри келмаса керак, — деди Хурсанд опа бизларни кузатар экан. — Аммо ўзи мўмин-қобил, уқувли, бироз шўхлиги ҳам бор. Исми Андрей.

— Бизга бола керак! — Хурсанд опанинг сўзини шартта бўлди умр йўлдошим. — У русми, украинми, қирғизми, қозоқми бунинг аҳамияти йўқ.

Қисқаси Андрейни ўз тарбиямизга олдик. Орадан йиллар ўтиши билан ўзбек оиласида камол топган фарзандимиз барча урф-одатларимиз, туриш-турмушимизни ўрганди. Унга Собир деб исм қўйдик. Айни пайтда унинг бир ўғли ва қизи бор. Умр йўлдоши билан бахтиёр ҳаёт кечиряпти.

Баъзан ўғлимнинг турмуш тарзини кузата туриб ўйланиб қоламан. Ўзбек халқидаги меҳрибонлик, инсон тақдирига ғамхўрлик қилиш, республикамиз ҳудудида яшаётган барча миллатлар ўртасида дўстлик туйғуларини шакллантириб боряпти. Бу эса нақадар хайрли ва фахрлидир.

Машҳур юнон нотиғи Цицерон «Дунёда дўстликдан яхши нарса йўқ. Умрдан дўстликни олиб ташлаш, гулни қуёшдан маҳрум қилиш демак», деганда жуда ҳақ эди. Бинобарин, дўстлик жами халқларни жипслаштиради, миллат ва элатларни яқинлаштиради. Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач, мана шу жиҳатга алоҳида эътибор берилаётгани бежиз эмас. Ўзбекистонда истиқомат қилаётган жамики халқларнинг дўстлигини мустаҳкамлаш, осойишталигини таъминлаш учун зарур чора-тадбирлар кўрилмоқда. Диёримизда биродарлик ва ҳамжиҳатлик барча нарсадан юқори қўйилгани туфайли турли миллат ва элатларнинг тили, урф-одатлари ҳамда анъаналарининг шаклланиб боришига етарли шарт-шароитлар яратиляпти.

Шуни қувонч билан таъкидлаш жоизки республикамизда яшаётган миллат ва элатларнинг тотувлигини таъминлаш борасида юртбошимиз Ислом Каримов раҳбарлигида оқилона сиёсат юргизиляпти. Ҳозирги мустақиллик шароитида Президентимиз руслар, украинлар, белоруслар, немислар, тожиклар ва бошқа миллат вакилларининг турмуши, ўй-фикрлари ташвишларидан яқиндан хабардор бўлиш мақсадида жамоаларга ташриф буюриб, улар билан яқиндан мулоқотда бўлаётгани яхши самара беряпти.

Шуни ҳам айтиш зарурки, халқлар ўртасидаги дўстлик ва маданий алоқаларни мустаҳкамлашда миллий-маданий марказларнинг аҳамияти катта эканлиги азалдан маълум. Айни пайтда пойтахтимиз Тошкентнинг ўзида 20 дан ортиқ, республикамиз вилоятларида эса 70 га яқин маданий марказлар фаолият кўрсатмоқда. Бу жамоалар турли миллатларнинг тили, урф-одатлари, миллий байрамлари, маданияти ва санъатини кенг тарғиб қилиш билан бирга бошқа халқлар турмушини яхшилаш, маънавияти ва маданиятини бойитишга муносиб ҳисса қўшяпти. Шу ўринда марказлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика байналминал маданий марказининг ишлаб турганлиги диққатга сазовордир.

— Жамоамизга 100 нафарга яқин киши бирлашган, — деди биз билан суҳбатда Тошкентдаги «Кванбок» («Тикланиш») корейс маданий маркази директорининг ўринбосари Эдуард Хен. — Асосий мақсадимиз мамлакатимиздаги барча миллат ва элатлар ўртасидаги дўстлик алоқаларини ўрнатишдан иборатдир. Шуниси қувончлики, ўзбек миллий байрамлари ва бошқа тадбирларда корейс ёшлари катта қизиқиш билан қатнашишяпти. Ўз навбатида бизнинг ҳар бир чиқишларимиз руслар, белоруслар, тожиклар, қозоқлар, қирғизлар барча миллат вакилларига ёқиб қоляпти. Ҳозирги кунда марказимизда рақс ва бал гуруҳлари шунингдек якка хонандалар алоҳида даста ишлаб турибди. Республикамиз мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан ўтказилган тантана ҳамда Наврўз байрамида катта дастур билан иштирок этдик. Кўпчиликка айниқса корейс халқининг миллий рамзи ҳисобланувчи «Арирань» қўшиғи маъқул бўлди. Яқин кунларда «Тано» корейс байрамида қатнашиш учун Самарқандга бормоқчимиз.

Собиқ Иттифоқ даврида кўп йиллар давомида қардош халқлар билан таркиб топган дўстлигимиз ва ўзаро ёрдам муносабатлари бебаҳо бойлигимиздир. Серқуёш диёримиз халқлари асрлар давомида эзгулик, тинчлик ва биродарлик ғояларини ардоқлаб келишган. Ҳозир ҳам шундай. Ўзбекистонда руслар, украинлар, немислар, қўйингки барча миллат вакиллари ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари ривожланиб бораётгани туфайли маданиятимиз, иқтисодимиз, халқ ижодиётининг ўзига хос хусусиятлари тикланяпти. Бу эса республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаб, дунё халқлари бизга катта қизиқиш билан қарашига олиб келмоқда.

Ўзбекистонда ўзбек-хитой, ўзбек-япон, ўзбек-ҳинд, ўзбек-турк ва бошқа қўшма корхоналар ташкил этилди. Тошкент — Жидда, Тошкент — Қуддус, Тошкент — Анқара каби ҳаво йўллари очилди. Хорижлик ўзбек ишбилармонлари диёримизга ташриф буюришаётгани ҳам қардошлик алоқаларининг халқаро миқёсда мустаҳкамланиб боришига сабабчи бўляпти.

Мен узоқ йиллар Тошкент давлат чет тиллар муаллимлар институтида ўқитувчилик қилганман. Ҳозир мазкур даргоҳ Жаҳон тилларини ўрганиш давлат университетига айлантирилган. Бу ерда ёшларга жаҳон тилларини ўргатиш орқали дунё халқлари ўртасида дўстона муносабатлар юзага келтириляпти. Университетда ташкил этилаётган турли тадбирлар диққатга сазовордир. Масалан, Олмония элчихонаси ходимлари билан талабалар ўртасидаги учрашув немис тилида бўлиб ўтди. Француз драматурги Фотима Галернинг «Малика» пьесаси Аброр Ҳидоятов номидаги театрда намойиш этилди. Қувончлиси шундаки, асар қаҳрамонлари ролини университетнинг француз тили факультети талабалари француз тилида ижро этдилар. Премьерага ёзувчининг ўзи ташриф буюриб, томошадан сўнг талабалар билан суҳбатлашди. Ролларни маҳорат билан ўйнаган 3 нафар ёш актёрга Францияда ўтказиладиган «АВИНО» халқаро театр фестивалига йўлланма тақдим этилди. Талаба ва ўқитувчилар мунтазам хорижий давлатларга бориб, у ерда яшаётган турли миллатларнинг ҳаёти ва урф-одатлари билан яқиндан танишмоқдалар. Чет тилларни мукаммал эгаллаб, ўз меҳнати ва саъй-ҳаракати орқали хорижий юртлардаги дўстларимиз билан дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашига муносиб ҳисса қўшаётган Ўткир Юсупов, Маъмура Саидова, Ўринбой Ҳошимов, Элла Файзуллаева каби муаллимлардан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

Дўстлик, қардошлик ҳақида гап борганда Марказий Осиё минтақасидаги давлатлар билан ўзаро ҳамкорлик алоқалари янада ривожланиб бораётганини алоҳида айтиб ўтиш зарур. Мустақилликка эришилгандан кейин бу минтақадаги республикаларнинг раҳбарлари тез-тез учрашиб, минг йиллардан буён ёнма-ён ва иноқ яшаб келаётган халқларнинг умумий манфаатларини ифодаловчи вазифаларни ҳал этишлари анъанага айланиб қолди. Қадимий Туркистон заминидаги муқаддас зиёратгоҳ — Аҳмад Яссавий мақбарасида Қозоғистон ва Ўзбекистон республикалари Президентлари томонидан қозоқ ва ўзбек халқларининг дўстлиги ва маданий алоқаларини янада яхшилашга қаратилган ҳужжатлар имзоланди. Ўз навбатида Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон республикаларининг раҳбарлари Тошкентга бир неча бор ташриф буюришди. Бу табиий ва объектив жараёндир. Бинобарин, дўстлик ва бирдамлик Марказий Осиё халқлари манфаатларига хос. Чунки бизнинг тарихий томиримиз, анъаналаримиз, урф-одатларимиз бир. Қадимда мазкур минтақада яшовчи халқларни бирлаштириб, уларни эзгу мақсадлар, тотувлик сари ундаган Буюк Ипак йўлининг марказий Осиёдан ўтганлиги ҳам фикримизни тасдиқлайди.

«Худога минг қатла шукрки, ўзбекларимизнинг бошқа халқларга муносабати ижобийдир, — дейилади Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон келажаги буюк давлат» деб номланган рисоласида. — Юртимизда яшаётган бошқа халқ вакилларига одилона қараш, уларга меҳрибонлик қилиш биз учун маънавий бурчга айланган». Модомики шундай экан, диёримизда яшаб меҳнат қилаётган ҳар бир кишининг тенглиги унинг миллатидан қатъи назар таъминланиши, ҳеч кимнинг камситилишига йўл қўйилмаслиги зарур. Бунинг учун эса республикамиздаги барча масъул раҳбарлар, ҳокимликлар, идоралар, фаол- [illegible] ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишлари талаб этилади. Шунда Ўзбекистонимиз гуллаб-яшнаб мустақиллигимиз янада мустаҳкамланиб бораверади.

Убайдулла БОЗОРОВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

Танлов ҳомийси — «Тўқимачилик комбинати» Тошкент ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Пойтахтимиздаги 172-болалар боғчасида дилбандларимизнинг миллий руҳда тарбияланишга алоҳида эътибор берилмоқда.

СУРАТДА: тарбиячи Латофат Абдурауфова кичкинтойларни болани бешикка белаш сирларидан хабардор қиляпти.

Равиль Альбеков сурати.

Маънавий меросимиздан

«АВЕСТО» МУҚАДДАС КИТОБ

Қадимги аждодларимизнинг милоддан олдинги 5—6 минг йилликлардан милоднинг 1 минг йиллиги ўрталаригача бўлган маданий-маънавий қадрият ва анъаналари-удум, маросимлар ҳақида маълумот берувчи асосий ёзма манбаларнинг энг мўътабари зардўштийлик эътиқодининг муқаддас ёзувлари тўплами — «Авесто» («Асосли ҳикматли сўзлар») ҳисобланади.

Олиб борилган тадқиқотларнинг далолат беришича, «Авесто» мазмунини ташкил этган ривоят ва қиссалар 2—3 минг йиллар давомида тўпланган. Улар аввало авлоддан-авлодга оғзаки тарзда ўтиб келган, кейинчалик эса, хусусан, милоддан олдинги 2—1 минг йиллик атрофларида ёзма тарзда қайд этила бошланган.

«Авесто» ғоят нодир ва бетакрор ёзма ёдгорлик сифатида эътироф этилади. Аммо, афсуски, у бизгача тўлиқ ҳолида етиб келмаган. Қадимги юнон тарихчиси Плиний маълумотларига кўра, «Авесто»нинг икки миллион шеърий матндан иборат ўн икки минг кийик терисига ёзилган бир нусхаси Истаҳр шаҳрида сақланган. Бу шаҳар Александр Македонский қўшинлари томонидан забт этилгач, унинг фалсафа, тиббиёт, астрономия ва бошқа илмларга оид қисми ажратиб олиниб Юнонистонга юборилган. Қолган қисмлари эса ёқиб юборилган. Жаҳон миқёсидаги буюк олим ҳамюртимиз Абу Райҳон Беруний ҳам бу борада қуйидагича маълумот беради: «Подшоҳ Доро ибн Доро хазинасида (Абистонинг) ўн икки минг қорамол терисига тилло билан битилган бир нусхаси бор эди. Искандар оташхоналарни вайрон қилиб уларда хизмат этувчиларни ўлдирган вақтда уни куйдириб юборди. Шунинг учун ўша вақтлардан бери Абистонинг бешдан учи йўқолиб кетди. Абисто ўттиз «наск» эди, мажусийлар қўлида ўн икки наск чамаси қолди. Биз Қуръон бўлакларини ҳафтияклар деганимиздек, наск Абистодаги ҳар бир бўлакнинг номидир».

Афсуски, «Авесто»нинг юнон истилочиларидан омон қолган қисми ҳам бизгача ўзининг асл ҳолида етиб келмаган. Сосонийлар ҳукмронлиги даврида у бир неча бор қайта таҳрир қилинган — ундаги ривоят ва қиссаларнинг мазмуни, жой ва воқеалар ҳудуди ўзгартирилган. Яъни, аслида туркий қавмларнинг маданий-маънавий ижодиёти маҳсули бўлган «Авесто» эронча нуқтаи назардан таҳрир этилиб, Эрон «Авесто»си тарзида талқин этила бошланган.

Аммо бу дегани «Авесто»нинг Доро хазинасида сақланиши тўғрисидаги маълумотлар уни Эронда битилган деган сўз эмас.

«Авесто»нинг энг қадимги қисмлари ҳисобланган «Оташпарастлик диний эътиқодлари» деб номланган ёзувларда Қуёш тангрисига ибодат қилиш ҳақида сўз боради. Тўмарис ҳам «Қуёш тангриси номи билан қасамёд» қилади. Аммо форслар томонидан кейинчалик қайта ишланган «Авесто»да зардуштийликнинг асосчиси Зардўшт пайғамбарнинг ҳаёти тўғрисида ҳам ҳеч нарса дейилмайди.

Тарихчи олим С. П. Толстов тадқиқотларига кўра, «Авесто»нинг дастлабки қиссаларидаги воқеалар Урва (Урганч) яқинидаги кўлларга бой ўлкада, Вурукаш (Орол денгизи) денгизи атрофларида ҳамда дахлар (Сирдарё этаклари) ва сарматлар (Сайрима, Волга бўйи даштлари) мамлакатида рўй беради. Шу ерда, Вурукаш денгизига яқин жойда қуюлувчи ирмоқларни бўлиб юборган оролларда, яъни Амударё делтасида «еттита киршвор» — аҳоли яшаган энг қадимги вилоятлар юзага келган.

Бу ҳақда Абу Райҳон Беруний ҳам қуйидагича маълумот беради: хоразмликлар «Хоразмга одамлар жойлаша бошлаганидан тарих олар эдилар, бу Искандардан тўққиз юз саксон йил илгари бўлган эди. Ундан кейин Сиёвуш ибн Кайковуснинг Хоразмга келишидан. Кайхисравнинг ва унинг наслининг Хоразмда подшоҳлик қилишларидан тарих олдилар. Шу вақтда Кайхисрав Хоразмга кўчиб, турк подшоҳлари устидан ҳукмронлигини юргизган эди. Бу воқеа Хоразмга одам жойлашишидан 92 йил кейин бўлади».

Зардўшт пайғамбар фаолияти ана шу «Кайковуснинг Хоразмга келишидан» олдинги «турк подшоҳ»ликлари аҳолисининг маданий-маънавий муҳити билан боғлиқдир. С. П. Толстов фикрича, «Айрйанем-вэжо» — «Янги Ариана», «Харризем»-«Қуёш халқи ери» атама-синонимлар мазкур даврдаги тарихий жараёнлар билан боғлиқ. Унингча, энг қадимги Хоразмнинг, Зардўштнинг сўнгги фаолиятларини ўз ватанларига кўчирган Бактрия «атрафанлари» (ўтпараст коҳинлар) томонидан ривоят ва эпик қиссалари Парфия подшоси саройида сўнгги бор таҳрир этилади. Бактрия коҳинлик уюшмаларида «Авесто»нинг даставвал кўл ва дарёлар мамлакати — Хоразмнинг кичик ҳудуди билан боғланган жўғрофияси ҳамда Хоразм атрофидаги қабилаларда бўлган урушлар тўғрисида ҳикоя қилувчи «Авесто» тарихи бутун Шарқий Эрон ва Ўрта Осиё миқёсида кенгаяди.

Маълумки, европачилик анъанасига асосланган рус-шўро тарихшунослигида Зардўшт пайғамбарнинг ҳаёти «тахминан милоддан аввалги 6 асрнинг биринчи ярмига тўғри келади» дейилади ва унинг тарихий шахс эканлигига «баҳсли масала» сифатида қаралади. Аммо, зардўштийлик эътиқоди тарихининг машҳур тадқиқотчиси, инглиз олимаси Мэри Бойс фикрича, Зардўшт пайғамбар милоддан олдинги 1500—1200 йиллар оралиғида яшаб ўтган тарихий шахс ҳисобланади. Зардўшт таълимотлари ундан олдинги мавжуд маҳаллий удумлар, анъаналар, эътиқод ва маросимчилик асосида шаклланган. Зардўштгача бўлган бу эътиқод ва маросимчилик «Авесто»нинг энг қадимги қисми — «Оташпарастлик диний эътиқодлари» деб аталган ёзувларда баён этилган. Ундаги маълумотларга кўра, қадимий аждодларимиз Қуёшга ибодат қилганлар, олов ва сувга сиғинганлар, уларга атаб қурбонликлар қилганлар. «Уч» сони (рақам) илоҳий ҳисобланган, барча урф-одат ва маросимлар ана шу «Муқаддас учлик»ка асосланган: уч марта номоз ўқилган, уч марта олов ва сувга сиғинилган, қурбонликлар ҳам уч қисмдан иборат бўлган — сувга атаб сут, шарбат ва ўсимлик барги, оловга атаб — қуруқ ва тоза ўтин, қуритилган ва тоза хас-чўп, озгина мол ёғи ҳудойи қилинган. Биз бугунги кунда ҳам ўзимиз англамаган ҳолда ана шу аждодларимизнинг «Муқаддас учлик» удумига амал қилиб келамиз: юз-қўл ювишимиз, «уч марта айтишимиз», такрорлашимиз ва кўпгина бошқа урф-одатларимизда унга асосланамиз. Аждодларимизда мол сўйиб қурбонлик қилиш удуми бўлган. Уй ҳайвонларини сўйиш ёки ёввойи ҳайвонларни отиш олдидан албатта дуо ўқилган.

Қадимги аждодларимиз худо томонидан яратилган еттита нарсани муқаддас деб ҳисоблаганлар, уларга атаб дуолар ўқилган, маросимларда «етти муқаддас» мавжудотнинг ҳаммаси иштирок этган: ер — маросимлар ўтказиладиган муқаддас жой сифатида, осмон — тош пичоқлар сифатида, ўсимлик — бир боғлам исириқ сифатида, ҳайвон — қурбонлик қилинган жонлиқ сифатида иштирок этган, коҳин олдидаги махсус идишларда — олов ва сув турган ва ниҳоят бу маросимни амалга оширувчи — инсон иштирок этган. Бинобарин, улар осмон, ер, сув, олов (ўт ва ҳаво), ўсимлик, ҳайвон ва инсонни худо томонидан яратилган илоҳий, муқаддас мавжудотлар деб билганлар, Худо ана шу «етти мавжудот»га ҳомийлик қилади, инсон эса бу етти мавжудотнинг энг олийси сифатида бошқа олтита мавжудотга ҳомийлик қилиши лозим ҳисобланган. «Етти» сони ҳам илоҳий саналган.

Зардўшт пайғамбаргача бўлган даврда ана шундай эътиқод, удум ва маросимларга амал қилинган. «Авесто»да пайғамбари тўғрисида ривоятлар бор.

Зардўшт 17 та Гатлар — эҳтиросли, илҳомбахш ҳикматлар яратган ва тарғиб қилган, дейилади. Шеърият шаклидаги бу ҳикматлар оғзаки тарзда авлоддан-авлодга ўтиб келган. Шунингдек, у ўзидан олдинги қатор анъаналарни, хусусан, инсон сўзининг, яъни ваъдасининг муқаддаслигини, етти мавжудотнинг илоҳийлигини эътироф этган.

Зардўшт таълимотларидан бири дунёнинг яратилиши, унинг ҳозирги ҳолати ва келажаги ҳақидаги таълимот ҳисобланади. Унда — инсон онгли тарзда, бир мақсадга — эзгуликнинг ёвузлик устидан ғалаба қилишига интилгани илгари сурилади.

Зардўшт пайғамбар «Муқаддас учлик»ка асос солган «Эзгу ният, Эзгу сўз ва Эзгу иш» ахлоқий қонунини жорий этади. Зардўштийлар бу ахлоқий қонуннинг тимсоли сифатида уч бурчли қилиб белбоғ боғлаганлар, кўйлакларининг пастки қисмида эса махсус чўнтак тикилган бўлиб, у эзгулик нияти, сўзи ва ишини ҳар доим ёдда сақлашга хизмат қилган. Зардўштийлик эътиқодчилари олтита энг ёмон ишларни қилмасликка қасам ичганлар. Қасам ва умуман инсоннинг ваъдаси эса муқаддас ҳисобланган. Зардўштийлик таълимотига кўра, кишилар ўз қалбларини эзгулик ниятлари билан шу даражада тўлдиришлари лозимки, токи унда ёмон ниятлар учун умуман ўрин қолмасин.

Зардўшт пайғамбар таълимотига кўра, дунё уч эрани бошидан кечиради. Улардан биринчиси «Яратилиш» эраси ҳисобланади. Бу — худо томонидан ҳамма нарсанинг яхлит мукаммал яратилган давридир. Иккинчи эра — «Аралашиш» эраси бўлиб, бу — мукаммал дунёнинг ёвуз кучлар томонидан бузилиши давридир. Бунда кишиларнинг нияти, сўзи ва ишида яхшилик ва ёмонлик аралашиб кетган. Бу эрада кишилар яхшиликнинг ёмонлик устидан ғалаба қилишига интилишлари лозим. Бу ишда инсонга худо ҳам мададкордир, чунки уларнинг мақсади битта: аста-секин ёвузлик устидан эзгуликнинг ғалабасини таъминлаш, дунёнинг илк мукаммаллигини тиклашдир.

Учинчи эра — «Ажралиш» эрасидир. Бу эрада адолат ва эзгулик ёвузлик ва зулмдан ажралади, ёмонлик тўлиқ барҳам топади, илк мукаммал дунё тикланади ва у абадий давом этади. Бу эрада кишилар тинч ва хотиржам, бахтли ва фаровон ҳаёт кечирадилар. Демак, зардўштийликда инсоннинг меҳнати, ҳаракати, интилиши ва ҳаётининг мазмуни, унинг пировард мақсади ҳам кўрсатиб берилади. Бу эзгу мақсад эса инсонга янги мавқ, юксаклик, улуғворлик, қадр-қиммат бахш этади.

Зардўштийлик таълимотига кўра, инсон ернинг тоза ва ҳосилдор бўлиши, ўсимликлар ва дарахтлар экиши, фойдали ҳайвонларни кўпайтириши ва улар ҳақида ғамхўрлик қилиши, атроф-муҳитни тоза тутиши лозим. Овқат қатъий тозаликка риоя қилинган ҳолда тайёрланиши ва муқаддас таом сифатида тановул қилиниши керак, чунки унинг таркиби худо томонидан яратилган мавжудотларнинг қисмларидан иборатдир. Зардўштийликда сув ва сув манбалари ҳам муқаддас саналган. Ифлос нарсалар аввало қум ва қуёш нурларида тозаланиши ҳамда шундан кейингина сув манбаларидан узоқроқ жойларда ювилиши талаб қилинган.

Оловга ҳам шундай муносабатда бўлишган. Ахлатларни оловда ёқиш умуман зардўштийлар тасаввурига сиғмаган. Тоза ва қуруқ чиқиндилар, хусусан, сопол парчалари ёки суяклар муайян белгиланган жойларга кўмилган, бошқа ифлос чиқиндилар эса махсус қурилган ахлатхоналарда мунтазам тарзда кислота ёрдамида йўқ қилинган. Зардўштийликда тозалик — инсоннинг ахлоқий бурчи саналган. Шунингдек, ўғил болаларни ўз вақтида уйлантириш, қизларни эса турмушга чиқариш, муҳтожларга беғараз ёрдам бериш каби удумлар ҳам инсоннинг худо олдидаги бурчи деб ҳисобланган.

Болаларга етти ёшидан бошлаб таълим беришган. Ўқиш ва ўқитиш оғзаки услубда олиб борилган. Эътиқод ва маросимчилик қонун-қоидалари, худога бағишланган қасидаларни қироат билан ўқиш, ўтмиш донишмандларнинг ҳикматларини ёддан билиш талаб қилинган. Оғзаки ижодиёт, диний-фалсафий таълимотлар, амалий илмлар, астрономия ва табобатга оид илмларга катта эътибор берилган.

«Авесто»нинг баъзи қисмларида табобатга оид анчагина маълумотлар мавжуд. Хусусан, унда табибни аввал синаш ва ундан муваффақиятли ўтгандан кейингина даволашга рухсат этилиши ҳақида, табибнинг даволаш ҳақи беморнинг мавқеига, моддий аҳволига қараб белгиланиши лозимлиги ҳақида кўрсатмалар мавжуд. Шунингдек, тана тозалиги, анатомия, физиологияга оид, гинекологик ва юқумли касалликлар, уларни даволаш ҳақида, шунингдек иситма, қўтир, заҳарланиш каби касалликларни даволашнинг услублари тўғрисида, шифобахш ўсимликлар ва дори-дармон аҳамияти борасида сўз юритилади. Даволашнинг учта услуби — пичоқ билан (жарроҳлик), доривор ўсимликлар (ички касалликлар соҳаси) ва сўз билан даволаш (асабий касалликлар соҳаси) қайд этилади.

Дарҳақиқат, машҳур инглиз олимаси Мэри Бойснинг одилона таъкидлаганидек; зардўштийлик — фазилатли, эзгу ниятли эътиқоддир. Унинг айрим таълимотлари ғоят ноёб, бетакрор ва улуғвордир. Унинг асосчиси ҳисобланган Зардўшт пайғамбар ўзининг ҳаёт йўли билан, мақсад ва таълимотлари билан инсониятни эзгуликка, ҳақиқатга, адолатга ундайди.

Бу таълимотнинг Ҳиндистондан Юнонистонгача, Итил бўйларидан Бобилгача бўлган улкан ҳудудларда 2000 йил атрофида ҳукмрон эътиқод сифатида эътироф этилганлиги бежиз эмас эди, албатта. Ўзининг инсониятга бевосита ёки билвосита таъсири борасида дунёдаги бирон-бир эътиқод зардўштийликка тенглаша олмаган. Зардўштийлик ўзидан кейинги барча динларга таъсир кўрсатган. Унинг айрим таълимотлари бугунги кунда ҳам дунё халқлари томонидан хайрихоҳлик билан эътироф этилади. Бинобарин, зардўштийликни ўрганиш — бу фақат Марказий Осиё халқларинингина эмас, балки умуман инсониятнинг минглаб йиллар давомидаги маданий-маънавий тараққиёти тарихини чуқурроқ англаш демакдир.

Шерали АШУРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий ходими.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

НИГОҲИ ЎТКИРЛАР

МИНГ ҚАТЛА шукрлар бўлсинким, ҳозир ўзинг гумонсираган, нимадандир чўчиб туриладиган гапларни, воқеаларни рўй-рост айтиш имконияти туғилди. Бу воқеа эллигинчи йилларнинг бошланишида рўй берган бўлса-да, шу пайтгача бирор ерда сўзлай олмаган эдим. Агар сўзлагудай бўлсам: «Қўй-эй, нима қиласан кўпиртириб?» дейишлари аниқ эди. Тўғрироғи, ишонтира олмас эдим. Ўзим ҳам бир томони бундай воқеаларга ишонқирамай, айни чоғда, ҳайрат билан қарар эдим. Кейинги пайтларда одамзоднинг «кўзи ўткирлиги», «кўзи борлиги» ҳақида ҳам бир оғиз гапириб ўтишни лозим топдим.

Ҳозирги Уста Ширин кўчасига жойлашган «Компрессор» заводининг ён биқинида бизнинг обод, серҳосил боғимиз бўларди. Шафтолию-олмалар, нашватию-беҳилар шиғил ҳосилга кирганди. Айниқса, саккизтача ишкомда новвотдай товланган кишмиш, даройи, қирмиска, чарос каби узумларнинг таъми ҳали-ҳали оғзимдан кетмайди. Пастқамгина уйимиз олдида эса баланд, ҳашамдор сўримиз бўларди. Отам билимдон ва уста боғбон эди. Айниқса, токни яхши билар, ўн саккиз хонадоннинг узумларига отам қараб турарди. Отамнинг моҳир боғбонлиги уйимиз олдидаги сўрида ўзини намоён этиб турарди. Сўри йўғон тўсин ва ҳарилардан моҳирлик билан қилинган бўлиб, ўтган-кетганларнинг эътиборини дарров тортарди.

Ёз ойларининг бирида отам пешин намозидан сўнг уч-тўртта улфатлари билан чой ичгани бизникига кириб қолишди. Улар сўри тагидаги қўлбола тахта курсида ўтириб мириқиб чой ичишди. Сўнг кетишга ҳозирланиб, ўринларидан турдилар. Шунда узун бўйли, қотмадан келган, чўққи соқол, маҳаллада ҳамма «Қори ака» деб атайдиган, дўстим Ғанининг бобаси Сулаймон бобо ҳовлимиздаги сўриларга ҳавас ва завқ билан узоқ тикилиб турди-да, отамга қараб гапирди:

— Эшон, сўрини жуда боплабсиз-да! Бухоро амири ҳам бундай сўрини асло кўрган эмас!

Бу гапни эшитиб, отамнинг ранги қув ўчди. Қори аканинг гапларига жавоб ҳам бермади. Бўшашиб, меҳмонларни эшиккача кузатди-да, ҳовлига кириб:

— Қори аканинг кўзи бор, кўзи ёмон одам. Бекорга ҳовлига кирди-да! — дедилар онамга қараб. Мен отамнинг бу ўксик гапларига кўпда ҳам эътибор бермай дарсхонамга кириб кетдим. Сал ўтмай қасир-қусурларни эшитиб, ҳовлига чопдим. Не кўз билан кўрайки, жуда бақувват сўри босиб қолганди. Шиғил ҳосил қилган ҳусайни ғўралари ер-парчин бўлиб ётарди.

— Болаларнинг ризқини еб кетди-я, ноинсоф! — деб куйиндилар отам йиғламсираб.

Биз бутун оиламиз билан челак-челак ғўра узумларни кўчага чиқариб ташладик. Отам бу ғўраларни молга ҳам бериб бўлмайди деб, сигиримизга ҳам раво кўрмадилар. Қори аканинг кўзи шу даражада ўткир эканки, эртаси тонгдан бошлаб барқ уриб яшнаб турган сўридаги ҳусайниларнинг япроқлари қовжираб, қурий бошлади. Отам, токларни илдиз-пилдизи билан қўпориб олиб ташладилар.

Йиллар ўтди. Биз бу улкан ҳаётда, она табиатда қанчадан-қанча сиру асрорлар мавжудлигини аста-секин сеза бошладик. Ишончимиз, эътиқодимиз тиклана бошлади. «Кўз тегди», иборасини эшитиб қолсак, «И-е, кўз ҳам тегадими?» деб ишонмаганимиздан эндиликда ҳижолатга тушиб қолаётирмиз. Тахтапуллик бир муаллимни ҳамон гапириб юрадилар.

— Агар астойдил қараса, ҳар қандай отни ҳам йиқитади. Агар ёмон ният билан бирор одамга тикилса борми, бир балога учратмай қўймайди, — дейдилар ўша муаллим ҳақида гап кетганда.

Ён қўшнимиз бўларди. Отаси урушга кетиб, қайтиб келмаган. Бир этак бола билан қолган онаси ҳам ота, ҳам она бўлиб елиб-югурар, ўзлари қўл учида кун кўришарди. Болалар жуда ёшликларидан далага чиқиб ишлашар, оналарига ёрдам беришарди. Менинг ўртоғим Исмат ҳам полизда қовун-тарвузларни чопиқ қилаётганди. Ўзи нимжон бўлса-да, чайир ва ишчан эди у. Шу пайт қовун-полиз ёнидан ўша кўзи бор муаллим ўтиб қолади. Исматга кўзи тушади-ю, эгат чеккасидаги ариқдан сув олаётган Исматнинг онасига юзланиб:

— Ҳожал, мана, ўғлинг ёнингга кириб қолибди, энди отаси йўқлиги билинмай кетади, — деб қолди, дилидаги кекни яширмай.

— Раҳмат! — деди она мажолсизланиб. Муаллимнинг шу бир оғиз гапи дўстим Исматни «еган» эди. Ёнидаги эгатда мен ҳам чопиқ қилаётган эдим ўшанда. Муаллим ҳали кўздан йўқолмаёқ, Исмат «Вой, қорним!» деб ўтириб қолди. Мен унинг ёнига чопдим. У эса «Вой, қорним! Вой, қорним!» деб қаттиқроқ бақирарди.

Исматнинг қорнидаги оғриқ кучайгандан кучайиб борарди. Она бечора елиб-югуриб маҳалладаги ягона эски «Москвич» эгасини топиб келди. Уни район касалхонасига олиб боришди. Мен ҳам бирга бордим. Уни яхшилаб кузатган навбатчи шифокор:

— Бу — кўричак! Зудлик билан операция қилиш керак! — деди. Ўғлини пичоқ тагига боришдан чўчиб кетган она:

— Айланиб кетай, доктор, аввал битта — яримта дори бериб кўринг, балким кўричакмасдир! — деди.

Шифокор Исматга қандайдир дори ичирди. Буни қаранг, кўзларини чирт юмиб олган Исмат дорини ичди-ю, кўзларини очиб юборди. Оғриқ ҳам қолди шекилли, жилмайиб қўйди:

— Раҳмат, дўхтир, тузалдим! — деб ўрнидан турди. Чиндан ҳам Исмат кўричак бўлмаганди. Бугун ўйлаб қарасам, шифокорнинг дориси муаллимнинг «кўзи кучи»ни кесиб ташлаган эди шекилли. Бу кесиб ташлаш меҳрибон она юрагига ҳам аён бўлганини ўйласам, она табиатга бош эггим келаверади. Ҳа, биродари-азизлар, «кўзи ўткир», «кўзи бор», «кўз тегди» деган гаплар беқиёс ҳаётимизда жуда ҳам кўп. Шунда камсуқум отамларнинг яна бир гапларини эслайман:

— Ҳар бир одамда ҳеч бўлмаганда мошдай кўз бўлади.

Мен эсам, бу кўзлар яхшилик изласинлар, яхшилик қилсинлар, ҳеч кимга ёмонликни раво кўрмасинлар, дегим келади.

ТУЛҚИН.

ЧИЛЛА СУВИ

ЯҚИНДА Юнусобод даҳасида яшовчи бир танишимиз йиғин қилиб қолди. Вақт пешинга яқинлашган. Кун иссиқ. Бўйрадаккина жойга экилган булғор қалампирининг ниҳоллари яшнаб турибди. Эгатларга бир текис сув тараб қўйилган эди.

— Сувни дарҳол тўхтатиш керак, — деди меҳмонлардан бири. — Ҳозир кун иссиқ. Жазирама қуёш тафтидан илиган сув экиннинг илдизига бориб, қуритиб қўйиши мумкин.

— Чилла суви фойдали дейишади-ку, — қизиқиб сўради уйнинг эгаси.

— Тўғри айтдингиз. Лекин сувни оқшом чоғи ёки эрта тонгдан то кун исиб кетгунча қуйиш зарур.

Суриштириб билсак, маслаҳат бераётган киши шаҳар яқинидаги жамоа хўжалигида агроном бўлиб ишлар экан. Қишлоқ хўжалиги мутахассисидан чилла суви ҳақида яна кўп нарсаларни билиб олдик.

Деҳқонларнинг айтишича, саратон сувидан бир марта тўйиб ичган экин албатта пишиб етилади. Саратон офтоби танасига синган жамики экинларда фойдали ҳарорат ҳосил қилади. Узум, мева, қовун-тарвуз ширинлиги ошиб, шарбатга айланади. Халқимиз орасида чилла суви ҳақида жуда кўп нақллар юради. «Саратонда ток суғорса соҳибкор, узуми олдида асал ҳам бекор», «Саратонда экиндан ҳол сўр, кузга бориб баракали хирмонни кўр», «Саратон иссиғида ётма, қўлингдаги нақдингни йўқотма». Шу каби ибораларга суянган томорқа хўжалиги эгалари ҳам ҳеч қачон ютқазишмайди.

Кези келганда шуни ҳам айтиш кераккки, шу кунларда экилаётган кечки экинлар, хусусан картошка, ловия, мош, шолғом, турп, шунингдек сабзини кундузи ҳам бемалол суғориш мумкин. Аммо униб чиққан экинларга юқорида айтиб ўтилганидек фақат белгиланган вақтда оби-ҳаёт берилади. Бунга алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Собир БОЗОРБОЕВ.

* *Шу куннинг юмушлари*

КЕЧКИ ЭКИНЛАР ПАРВАРИШИ

Ўлкамизда саратон. Бу вақтга келиб кечки экинлар экиш бошланади. Одатда кечки экинлар асосан июль ойининг биринчи ва иккинчи ўн кунлигида экилади. Шаҳардаги томорқаларда кечки экинлар экиш ва парваришлашни қай йўсинда олиб бориш қулай? Шу ҳақда гапириб беришни Тошкент туманидаги Умаров номли жамоа хўжалигининг зироатчиларидан илтимос қилдик.

А. ТОЛИПОВ: Айни кунларда далаларда карам, бодринг, картошка, сабзи, турп, шолғом, мош, ловия экиляпти. Шаҳар ҳовлиларида ва томорқаларда ҳам шу турларни экиш мумкин. Шуни айтиш кераккки, кунгай, шамол алмашиб турадиган, атрофи очиқ жойларда бодринг, картошка етиштириш қулай. Сабзи, турп, шолғомлар эса соя бўлмаган, атрофи ўралган жойларда ҳам битади. Мош, ловия учун ҳовлилар яхши замин бўла олади.

Бодринг, картошка учун худди эртаги экинлар сингари жўяк олинади. Картошкани фақат эгатни суғориб, кейин экиш лозим. Бунда жўякка бир марта сув қуйилади, ариқ ботқоқ даражасига етмасдан тўхтатилиб, уруғ ташланади ва кўмиб чиқилади. Бодрингни ҳам жўякни захлатиб, кейин оралиғи 15-20 сантиметр қилиб, 3—4 тадан уруғ экилади. Сабзи, турп, шолғом худди эртаги пиёз, сабзи, редиска сингари сепилади. Сепиб бўлингандан кейинроқ сув таралиб, жўякнинг пуштасигача роса захлатилади. Дастлабки уруғлар нишлаб, ердан кўрингандан кейин сув тўхтатилади. Мош, ловияни ҳовлига экилганда жўякни торроқ олиб, ҳар икки жўякка ўртасига ёғоч, тол, тут новдаларидан нарвончалар ясаб, тиклаб қўйилса айни муддаодир. Экинлар шу нарвончаларга чирмашиб ўсади, гули шамолда яхши чангланиб, ҳосили эрта етилади. Кейин орасини зичроқ қилиб экилса билинмайди.

Ғ. МАННОПОВ: Кечки экинлар парваришига келсак, уларга одатдагидек биринчи галда ўғитланган ер ва сув керак. Картошка ва бодринг ердан чиқиб, ярим қаричга яқин ўсгандан кейин биринчи чопиқ қилинади. Чопиқдан олдин бир марта суғориб олиш лозим. Чунки қуруқ ерни чопганда кесак кўчиб, экин илдизларини зарарлантириш мумкин. Чопиқ пайтида бегона ўтларни илдизи билан юлиб ташлаш керак. Камида ўн кун экинга сув берилмайди. Кейин картошкага сув қўйилади. Бу вақтда бодринг гуллаб, ҳосил туга бошлайди. Бодрингга чопиқдан сўнг 15 кун оралатиб сув бериш лозим. Картошка ўсиб гулга кира бошлаганда ёввойи ўтлар ҳам ўсиб чиқади. Ўтларни яна бир карра юлиб ташлаб сув берилади. Шу зайлда ҳар ўн кунда пишиб етилгунга қадар суғориб борилади. Бодрингни дастлабки ҳосил териб олингунга қадар ҳар 10 кунда, кейин ҳафтада 2 мартадан суғориш керак бўлади. Сабзи, шолғом, турп эса серсувроқ экинлар. Ҳар гал ўтоқдан чиқарилганда суғорилади. Охирги ўтоқ ҳосил кўзга кўриниб қолганда қилинади. Кейин кун исишига қараб ҳафтада 1-2 мартадан суғорилади.

Шаҳар ҳовлиларида экинлар асосан водопровод сувидан суғорилишини ҳисобга олсак, эгатлар ҳар икки марта суғоришдан кейин чопиб чиқилиши мақсадга мувофиқдир. Чунки кўпчилик томорқаларда сув ташқарига чиқиб кетмайди, бу эса ернинг ўта захлаб кетиши ва чўкиб қолишига олиб келади. Ариқ ичи чопиқ қилинса сув тез буғланиб, ер қизийди.

Мош ва ловия ҳам шу усулда парваришланади. Бир марта чопиқ қилингандан кейин, айтилган нарвончалар тикланса экинлар ўсиб, ўзиёқ чирмашиб ўсаверади. Мош, ловияларни ҳам кун иссиқ пайтида 4-5 кун оралатиб, кейин 8-10 кунда суғориб туриш керак.

Садриддин ШАМСИДДИНОВ.

ЎЛКАМИЗДА айни пишиқчилик. Боғ-роғларда, томорқаларда турли-туман мевали дарахтлар ҳосили мўллигини, қуёш нуридан товланиб турган, ғарқ пишган ўрик, олхўри, нок ва шафтолиларни, узум, помидор, бодринг, булғори қалампири, бақлажон, сабзи ва картошкани кўриб кўзингиз қувонади. Шу боисдан бўлса керак, бозорларимизда ҳам мўлкўлчилик. Шаҳримиздаги қайси бир бозорга ташриф буюрманг, саҳий, танти, қадоқ қўлли деҳқонлар етиштирган маҳсулотлардан истаганингизни топасиз. Аммо ҳозирги бозор шароитига ўтиш муносабати билан баъзи маҳсулотларнинг нархи баланд. Бундай шароитда бозордан сабзавот ва мева сотиб олишга ҳар кимнинг ҳам қурби етавермайди, албатта. Шу ўринда бир савол туғилади: рўзғоримизга керакли сабзавот ва кўкатлар, меваларни ўз томорқамизда етиштиришимиз мумкинми?

Кўпчилик бу борада айниқса кўп қаватли уйларда яшовчиларга анча қийин бўлса керак, деб ўйлаши табиий. Негаки, уларнинг ўз томорқалари йўқ. Шу боисдан оддий укропдан тортиб ҳўл меваларгача бозордан харид қилишларига тўғри келади. Лекин шундай уйларда истиқомат қилувчиларнинг аксарияти ишбилармонлиги ва уддабуронлиги, узоқни кўзлаб иш тутиши туфайли бўш ётган ерлар ва ялангликларни ўзлаштириб, ҳосил етиштираётганининг гувоҳи бўляпмиз.

Чилонзор туманининг «Марказ» мавзесидаги тўққиз қаватли уйлардан бирида яшовчи Ҳамидулла Юсупов ҳам ана шундай тадбиркор инсонлардан. Унинг чинакам боғ яратгани, боғидаги мевали дарахтлар соя-салқин ташлаб, ҳар йили мўл ҳосил бераётгани, томорқасида турли экинлар етиштириш билан бирга товуқ ҳам боқаётгани бизда катта қизиқиш уйғотди. Шу боис минг марта эшитгандан кўра бир бор кўрган афзал, деган нақлга амал қилиб, дам олиш кунларининг бирида у кишининг хонадонига йўл олдик.

Ҳамидулла яшаётган кўп қаватли уйни айланиб ўтганимизда рўпарада атрофи девор билан ўралган ажойиб боғ намоён бўлди.

* *Кўп қаватли уйларда*

ҲАМИДУЛЛАНИНГ СЕРҲОСИЛ БОҒИ

Деворга бежирим, қўлбола эшик ҳам ўрнатилган. Томорқа ўртасидаги сўри ва унинг остидаги темир каравот боғ кўркига кўрк қўшиб турибди. Анвойи гулларнинг хушбўй ҳидию, райҳон иси димоғингизни қитиқлайди, Катта-кичик канарейкаларнинг бири олиб, бири қўйиб сайрашини айтмайсизми?

Боғнинг бир чеккасидаги сим тўр билан ўралган товуқхонада бир нечта товуқлар дон териб юрибди. Ҳосили мўллигидан ўрик, олма, шафтоли, олча дарахтларининг шохлари пастга эгилган. Ғир-ғир шабада эсиб турибди. Буларнинг ҳаммаси кўп қаватли уйда яшовчи оддий бир қурувчининг ғайрати, самарали меҳнати маҳсули эканлигига ишонгингиз келмайди.

— Ҳовлида катта бўлган одам «дом»га кўчиб келиб ҳам тинч турмас экан, — дастурхонга таклиф қилар экан деди Ҳамидулла. — Маҳаллада яшаганимда бўш қолдим дегунча икки сотих келадиган томорқамизни чопиб, турли экинлар етиштирардим, гулларни парвариш қилардим, қўй боқардим. Бу ерга келиб, тўрт девор ичида диққинафас бўлиб ўтиришни ўзимга эп кўрмадим. Умр йўлдошим билан маслаҳатлашиб, уйимиз орқасидаги ялангликни тошлардан тозалаб, турли кўкатлар, сабзавотлар ва мевали дарахтлар ўстиришга қарор қилдик. Дастлаб, ерни юмшатиб ариқлар олдик, сўнгра барра пиёз, редиска, укроп, петрушка экдик, мевали дарахтлар ўтқаздик. Кейинчалик ток ўстириб, сўри қилдик. Мана бу темир каравотни ҳам ўзим ясаганман. Хуллас, ҳаммасини ўз қўлим билан барпо этдим. Ўғлим Ҳайруллани ҳам меҳнатга, она табиатга муҳаббат руҳида тарбиялашга ҳаракат қиляпман.

Шуни таъкидлаш зарурки, Ҳамидулла бу йил эрта кўкламда карам, сабзи, бақлажон эккан эди, ҳосили чакки бўлмади. Мевалар ҳам ҳозир айни пишиб етилган. Олча, ўрик, олхўридан мураббо ва шарбат тайёрланади. Эҳтиёждан ортганини эса қўни-қўшниларга улашади .Бундан ташқари, тухум ҳам хонадоннинг ўзидан чиқяпти. Камдан-кам ҳоллардагина бозорга маҳсулот харид қилгани борилади. Бунинг натижасида оила талайгина маблағни тежаб қолишга муваффақ бўляпти.

Қўли гул боғбоннинг боғини кузатиб, шунга амин бўлдикки, киши қаерда яшамасин, хоҳ ҳовлидами, хоҳ кўп қаватли уйдами серғайрат ва меҳнатсевар бўлса, ҳеч қачон кам бўлмайди. Рўзғорига барака киритиш ҳар кимнинг ўзига боғлиқ.

Исмоил ЗОИРОВ.

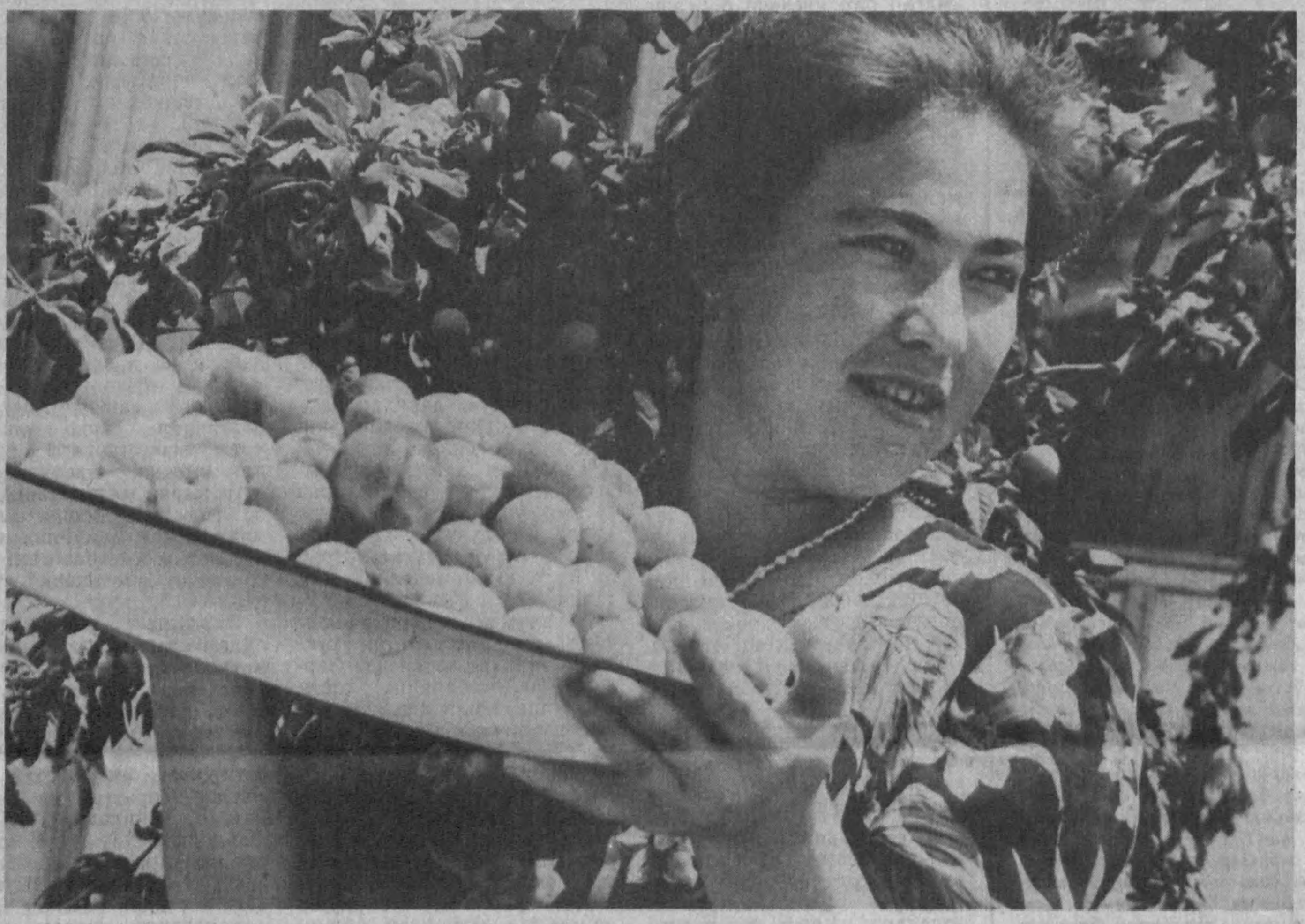

Томорқада ҳосил пишди.

* *Сўраган эдингиз...*

ЗОВУРЛАР ҚУЛ КЕЛАДИ

⊙ Хонадонимиз пастликка жойлашгани учун томорқамизнинг этагидан доимо сув сизиб чиқиб туради. Бундай ҳолни бартараф этишнинг иложи борми?

С. ВАЛИЕВ,
Бектемир тумани.

МУТАХАССИСЛАРНИНГ таъкидлашича, агар участкада сизот сувлари ер юзасига яқин бўлса сувларни пасайтириш йўли дренаж қуришдир. Очиқ дренажда уй атрофидан эни 50x70 сантиметрли зовурлар қазилади. Унинг чуқурлиги сизот суви сатҳидан пастроқ бўлиши лозим. Бундай очиқ зовур четларига қамиш боғламидан девор қилинади. Девор эса қозиқлар билан мустаҳкамланади. Епиқ дренаж ҳам тайёрлаш мумкин. Бунинг учун кавланган траншея тубига қамиш боғлами тўшалади ёки йирик плита тошлари солинади. Улар устидан йирик шағал ёки чақиртош тўкилади ва тўлгунча қум солинади. Агар участка яқинида пастлик сой, шунингдек жарлик бўлса дренаж зовурини ўша ёққа қия қилиб қазиган маъқул.

МЕВАНИ САҚЛАШ МУМКИН

⊙ Томорқамизда икки туп олма дарахти бор. Айни ҳосили пишай деганда мевасининг асосий қисми тўкилиб кетади. Дарахт мевасини сақлаб қолиш учун қандай чора қўллаган маъқул? Шу ҳақда маълумот берсангиз.

Д. ТЎЛАГАНОВ,
Юнусобод туманидаги «1-Отчопар» маҳалласида яшовчи фуқаро.

«ЗИРОАТНОМА» рисоласида баён қилинишича, дарахт мевасининг тўкилишига йўл қўймайдиган тадбирлар мавжуд. Ғалла орасида ўсадиган бир гиёҳ бўлиб, донлари қора ва юмалоқ бўлади. Шу гиёҳдан юмалоқ чамбарак доира ясаб, мевали дарахтнинг баланд шохига илиб қўйилса унинг меваси тўкилмай туради. Қўрғошиндан бир ҳалқа тайёрлаб дарахт танасининг ердан озроқ баланд қисмидан айлантирилса, ўша дарахтнинг меваси зиёда бўлади ва меваси ҳеч тўкилмайди. Агар дарахт атрофи кавланса, ер юзасидаги томири ёрилса, ундан узунчоқ тош ўтказилса, сўнг тупроқ билан кўмилса шу дарахтнинг меваси яхши бўлади.

ШИРА ҚАНДАЙ ЙЎҚОТИЛАДИ?

⊙ Томорқамизда 5—6 эгат помидор етиштиряпмиз. Негадир ҳосили пишай деганда шира тушди. Ширага қарши кураш ҳақида мутахассис маслаҳатини ёритсангиз.

Д. ОРИПОВА,
хизматчи.

ПОМИДОР ҳосилига кўпроқ кўсак қурти зарар келтиради. Помидор меваларининг бир фоизи ва ундан кўпроқ қисми бу зараркунандалардан жабр кўрса унга қарши кураш уюштириш лозим. Бунинг учун фойдали ҳашаротлардан ҳамда энтобактерин, дендробациллин каби биопрепаратлардан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Кўсак қурти жуда кўпайиб кетса бир сўтих ерга икки минг трихограммани қўйиб юбориш билан бирга икки марта энтобактерин сепилса юқори натижага эришилади.

Шавкат САЪДИЕВ.

Мева ва сабзавот ярмаркасида.

Равиль Альбеков суратлари.

Фойдали тақвим

ҚОМУСЛАР Бош таҳририяти қошидаги Камрон кичик корхонаси томонидан «Шифобахш неъматлар» деб номланган ажойиб тақвим сотувга чиқарилди. Шуниси диққатга сазоворки, унда саримсоқ, укроп, шолғом, исириқ каби томорқа хўжалигида етиштириладиган неъматлар ҳақида қисқа маълумотлар берилган. Шунингдек, киши эътиборини юқорида таъкидланган экин турларининг рангли безакдаги суратлари ҳам ўзига тортади.

Самад ШОДМОНОВ.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

АЗИЗ ҲАМШАҲАРЛАР!

Бутунжаҳон Шарқ табобати марказининг шифокори, Ўрта Осиёдаги энг кучли муолажакор, сеҳрли бармоқлар соҳиби, табиби ҒАИБ

МАҲМУДЖОН САЙДУЛЛАЕВ

халқимизнинг кўпсонли талаб ва истакларини инобатга олиб
26—30 ИЮЛЬ КУНЛАРИ СОАТ 8.00дан БОШЛАБ

ТОШКЕНТ «БИЛИМЛАР УЙИ»ДА

(Мустафо Камол Отатурк кўчаси, 24-уй)

СОҒЛОМЛАШТИРУВЧИ МУОЛАЖАЛАР ТУРКУМИНИ БОШЛАЙДИ

Сеанслар давомида юрак-қон томирлари, буйрак, тери, ўт пуфаги, жигар, ўн икки бармоқли ичак яллиғланиши, нафас йўллари, бефарзандлик, мижоз сустлиги, аёллар ва болалар касалликлари, руҳий хасталиклар, қулоқ-томоқ-бурун, кўз, тиш касалликлари ва ҳоказо дардлардан азоб чекаётган беморлар 6—8 сеанс ичида шифо топадилар. Бундан ташқари мазкур муолажа сеанслари натижасида:

— ҳаётда омади чопмаган, ишга киролмай юрган кишиларнинг ишлари юришиб, мушкуллари осон бўлади ва руҳий имкониятлари ошади;

— бахти очилмаётган қиз-йигитлар учун тақдир эшиклари очилади;

— ажралган оилалар тикланади;

— йўқолган ёки бедарак кетган кишиларингиздан хабар келиши ёки уларнинг ўзлари кириб келиши, шунингдек, йўқолган ҳайвонларингиз ва бошқа мол-мулкларингиз топилиши мумкин;

— яроқсиз тишлар ҳеч қандай оғриқсиз олиб ташланади;

— кашандалик, ичкиликбозлик, гиёвандлик каби иллатлар даволанади;

— сеансларга келиб, шахсан қатнашиш имкониятига эга бўлмаган беморлар суратлари орқали даволанишлари ҳам мумкин.

Сеансларда беморлар якка тартибда қабул қилинадилар.

АГАР СОҒЛОМ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ, ТАНИҚЛИ ТАБИБ МАҲМУДЖОН САЙДУЛЛАЕВ СЕАНСЛАРИГА ШОШИЛИНГ!

Сеанс давомида ғайри оддий ҳодисалар юз беради, руҳлар тиғ тегизмасдан жарроҳлик амалларини (операция)ни ўтказади, боболар ва момолар хонадонингизга ташриф буюриб, даволаб кетишади.

ЭСЛАТМА: сеанслар бошланишига уч кун қолганда, яъни 23 июлдан бошлаб беморлар ўз хонадонларида оппоқ дастурхон ёзиб, унинг устига бир пиёла сув, бир пиёла ун, бир пиёла шакар ва яқин кишиларининг суратларини қўйишлари лозим, 26 июлгача, яъни сеанс бошлангунга қадар бу нарсаларда ҳар хил белгилар, шакллар, нишоналар пайдо бўлиши кутилади.

Хонадонларингизга нуроний қиёфадаги бобо ва момоларингиз руҳлари ташриф буюриб, Сиз билан мулоқотда бўлишлари ҳам мумкин. Эшиклар ўзидан-ўзи очилиб, ёпилса, чироқларингиз ўзидан-ўзи ўчиб ёнса, баъзи бир буюмларнинг ўрни ўзгариб қолса ёҳуд ҳар хил нарсалар пайдо бўлиб қолса, билингки, Маҳмуджон Сайдуллаев руҳлари ҳамиша Сиз билан бирга!

Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим

ВАЗИРЛИГИ

НАБИ ҒАНИЕВ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ҚИНОТЕХНИКУМИ

1993—1994 ўқув йилига

ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кино ва видеотехника қурилмаларидан фойдаланиш: томошагоҳларни овозлаштириш;

маиший радиоэлектрон қурилмаларига техник хизмат кўрсатиш ва уларни созлаш;

халқ хўжалиги тармоқларида иқтисодиёт ва режалаштириш.

КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ БЎЛИМЛАР БОР.

«Кино ва видеотехника қурилмаларидан фойдаланиш» ва «маиший радиоэлектрон қурилмаларга техник хизмат кўрсатиш ва уларни созлаш» мутахассислиги бўйича **ўқиш муддати 2 йилу 10 ой.**

«Халқ хўжалиги тармоқларида иқтисодиёт ва режалаштириш», **ўқиш муддати 1 йилу 10 ой, 10—11 синф маълумоти бор шахслар қабул қилинади.**

«Томошагоҳларни овозлаштириш» мутахассислиги бўйича ўқиш муддати: **3 йилу 10 ой, фақат 8—9 синф маълумоти бор шахслар қабул қилинади.**

ТЕХНИКУМГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ИМТИҲОНЛАРНИ ТОПШИРАДИЛАР:

Ўзбек (рус) тили (диктант); **математика** (оғзаки).

Техникумга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: раҳбар номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома, тўрт дона фотосурат (3x4 см), меҳнат дафтарчасининг нусхаси — сиртқи бўлимга иш жойидан йўлланма.

Техникумга кирувчилар туғилганлик тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт ва ҳарбий ҳужжатни шахсан кўрсатадилар.

ҲУЖЖАТЛАР КУНДУЗГИ БЎЛИМГА 15 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Сиртқи бўлимга — 20 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари кундузги бўлимда 1 августдан 20 августгача;

Сиртқи бўлимда 10 августдан 25 августгача ўтказилади.

ҚИНОТЕХНИКУМ ЎҚИТИШНИНГ ЯНГИ СИСТЕМАСИГА ЎТАДИ

КОЛЛЕЖ — КИЧИК МУҲАНДИС ЛАВОЗИМИДА ИШЛАШГА ҲУҚУҚ БЕРАДИ.

Қабул қилинганлар стипендия ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри — 95, 2-Чимбой кўчаси; 96-уй. Талабалар шаҳарчаси. Телефонлар: 46-04-00, 46-13-13, 46-47-71.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Ўлчами 4,5x4,5 метр бўлган йиғма савдо павильони сотилади. Телефон: 40-17-09.

Миробод туманидаги 110-ўрта мактаб томонидан **Тожиматов Мирзараҳим Ҳусанбоевич** номига берилган А 030313-сонли йўқолган ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат бекор қилинади.

Тошкент Давлат университети ректорати ва жамоатчилиги педагогика кафедрасининг доценти, педагогика фанлари номзоди

Клара Султоновна ҚОДИРОВАнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

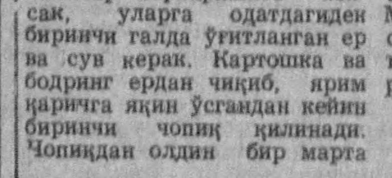

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А—2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.30. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Буюртма Г—330. 19019 нусхада.